

De Landeigenaar ⁷⁹

IN VLAANDEREN

Driemaandelijks ledenblad van Landelijk Vlaanderen
juni / juli / augustus 2018

Word **NU** lid van
Landelijk Vlaanderen!
WWW.LANDELIJK.VLAANDEREN

DOSSIER

- Algemene Ledenvergadering 2018
- Het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en het ontwerp instrumentendecreet
- De groeiende everzwijnpopulatie in Europa

Landelijk Vlaanderen

Ontdek alles over de veteraanboom.

Land**boom**

Schrijf een oude boom niet te snel af.
Met de juiste zorgen bereikt hij een heel
hoge leeftijd en wordt hij een knoert van een
veteraanboom. Ontdek er alles over via:

www.landboom.be/veteraanboom

Contacteer ons via info@landboom.be of bel 0800 255 75.

Inhoud juni / juli / augustus 2018

- Blz. 05 Woord van de voorzitter
- Blz. 08 Uit de Wetstraat
- Blz. 10 Het Withoek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en het ontwerp instrumentendecreet
- Blz. 15 Algemene Ledenvergadering 2018
- Blz. 20 Landgoed in de kijker
- Blz. 26 De groeiende everzwijnpopulatie in Europa
- Blz. 30 Soort in de kijker
- Blz. 32 Een Green Deal voor houtverbranding in Vlaanderen
- Blz. 34 11de Forum for the Future of Agriculture (FFA)
- Blz. 37 Peilgestuurde drainage: van landbouw tot waterbouw
- Blz. 40 Nieuwsflash
- Blz. 42 Oproep restauratie- en onderhoudsprojecten voor erfgoed 2018

Landelijk Vlaanderen vzw en
Particulier Historisch Patrimonium vzw
zijn stichtend lid van Aanspreekpunt
Privaat Beheer – Erfgoed

Landelijk Vlaanderen vzw en
de Koepel der Bosgroepen vzw
zijn stichtend lid van Aanspreekpunt
Privaat Beheer – Natuur en Bos

Colofon

De Landeigenaar in Vlaanderen is een uitgave van
Landelijk Vlaanderen vzw
Trierstraat 67 - 1040 Brussel - Tel. 02 217 27 40
info@landelijk.vlaanderen - www.landelijk.vlaanderen

Hoofdredacteur en verantwoordelijke uitgever:
Jurgen Tack, jurgen.tack@landelijk.vlaanderen
Realisatie en eindredactie: Valérie Vandenabeele
redactie@landelijk.vlaanderen
Vormgeving: Gert Bogaerts
Advertenties: redactie@landelijk.vlaanderen
© Landelijk Vlaanderen vzw

 www.facebook.com/landelijkvlaanderen
 twitter.com/LandelijkVla

marlex
ondernemersadvocaten

www.marlex.be

Dirk Martensstraat 23 - 8200 Brugge
Tel: 050/83 20 38 - Fax: 050/83 20 36
advocatenkantoor@marlex.be

Marlex is een groeiend multinichekantoor met gespecialiseerde ondernemersadvocaten. Marlex draagt een pragmatische aanpak hoog in het vaandel zodat u concreet en doelgericht geadviseerd wordt. Het team 'Overheid en Omgeving' binnen Marlex beschikt over de nodige specialisatie en kennis om u bij te staan en te begeleiden in alle facetten van het complexe omgevingsrecht:

- Ruimtelijke ordening, stedenbouw en milieurecht
- Bodemrecht
- Onteigeningen
- Overheidsopdrachten
- Agrarisch recht
- Hernieuwbare energie
- ...

 **WILLY GROUP
NAESSENS**

Industriële complexen
KMO-gebouwen
Logistieke ruimtes
Winkelcomplexen
Kantoren
Zwembaden

www.willynaessens.be

www.corridor.land

Wat is CORRIDOR?

sterk gespecialiseerd adviesbureau

thema's

- ✓ natuurwetgeving
- ✓ beheer van bossen en natuur

ONTWERP EN ADVIES

ecologisch advies bij aanvraag vergunningen
ecologisch/juridisch advies natuur- en boswetgeving
omgevingsvergunningsaanvragen
natuurtoets en passende beoordeling
ontheffingen ontbossing en kapmachtigingen
beheerplanning & studie
bos- en natuurmanagement
monitoring & opvolging

UITVOERING

realisatie Europese natuurdoelen (IHD)
coördinatie inrichtingswerken
coördinatie beheerwerken
procesbegeleiding

+ **Projectontwikkeling van A tot Z**

**CONTACTEER
ONS**

www.corridor.land
+32 498 72 15 13
info@corridor.land

Voorwoord

Christophe Lenaerts, voorzitter

Woord van de voorzitter

Beste lezers

Graag wil ik u een deel van mijn slottoespraak meegeven die ik op 22 mei gaf op onze algemene ledenvergadering.

Vooreerst proficiat aan de nieuwe Wildlife Estate, het Kasteeldomein van Humbeek. Dit is nog maar eens, als het nodig was, een voorbeeld dat private eigenaars en beheerders ook aan natuurbeheer en -verbetering doen in het kader van de Europese doelen. Ik doe een warme oproep aan alle private eigenaars om ook hun kandidatuur in te dienen en het label aan te vragen.

Het is nu de derde maal dat ik mag spreken als voorzitter van DE vereniging van private land-, bos- en natuureigenaars. Hier hoort duidelijk ook erfgoed bij. Ik denk dat we onze slogan gaan moeten bijwerken.

Abdijen, ze worden een traditie bij Landelijk Vlaanderen: Herkenrode, Kortenberg en nu Westmalle. Daarnaast bezochten we ook de kastelen van en in Wynendale, Oostmalle, Groot-Bijgaarden, Perk en Laarne die allen, een voor een, ware mijlpalen zijn in ons erfgoedlandschap. Het is dan ook niet voor niets dat we vandaag, in het kader van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed, gekozen hebben om erfgoed in de kijker te zetten met dit uiterst boeiende programma.

Een jaar geleden zaten we samen in het mooie Kortenberg waar we een aantal boeiende pleidooien hoorden rond ruimtelijke ordening. We konden dus niet anders dan hierop verder bouwen en even stilstaan bij ons vastgoedpatrimonium. Erfgoed heeft meestal als kleinste gemene deler dat het 'oud' is. Hoe oud, is nog zeer de vraag. Ook rond de term erfgoed zijn er al vele debatten geweest. Hopelijk hebben we hierop vandaag weer wat meer duiding gekregen.

Mijnheer Andries vertegenwoordigt de Vlaamse Regering, in naam van minister president Geert Bourgeois, tevens ook bevoegd voor erfgoed. Ik gaf hem enkele boodschappen mee, die naar ik hoop gehoor zullen krijgen op de Vlaamse regering, en niet in het minst bij de minister-president:

We noteren dit jaar de kleinste opkomst van leden tijdens een algemene vergadering sinds ik in de raad van bestuur zetel. Ik hoop dat het niet enkel ligt aan mijn voorzitterschap. Ik denk dat een van de redenen is dat er geen geloof en passie meer is bij erfgoedeigenaars. De debatten van de voorbije jaren rond fiscaliteit en bescherming hebben menig tot desillusie gebracht, en in sommige gevallen tot verkoop van hun erfgoed patrimonium. De *next generation* willen die hoeves en kastelen niet meer onderhouden en de administratieve rompslomp doorstaan om erin te 'mogen' leven als kluizenaars. Die generatie migreert massaal naar het buitenland, of beter 'le BW' Waals-Brabant. Ze hebben schrik van de onmogelijke taak die hun ouders en voorouders op zich hebben genomen om een patrimonium te beheren in dikwijls zeer moeilijke condities.

Het fabeltje dat "de heren rijk zijn" is al een tijdje niet meer waar. In sommige, lees vele, gevallen is er geen financiële draagkracht meer om die stenen in stand te houden. Als er dan geen project is tot financiële zelfredzaamheid, blijft er maar een mogelijkheid over: verkopen. Eeuwen van tradities en geschiedenis verdwijnen uit het leefbeeld van een dorp of stad. Deze mensen en families zijn deel van het erfgoed die Vlaanderen rijk is. Laat ons een lans breken en kijken hoe we hen ook 'kunnen beschermen'.

Wat ik en vele erfgoedeigenaars wensen, is meer en betere samenwerking met de overheid en de administraties. Die samenwerking is er in bepaalde gevallen, echter soms ook niet. We begrijpen zeer goed dat tussen

afspraken die aan de top gemaakt worden, en de acties op het terrein, vaak nog vele hiaten zijn. Rome is dan ook niet op een dag gebouwd. En als Rome geen mooi voorbeeld is van erfgoed, wat is het dan wel?

Mijn wens is dat er vanuit de terreinwerking, bij alle gelederen van de overheid, meer dialoog komt met de private eigenaars. In vele dossiers zien we stelselmatig dat er oude, soms persoonlijke, vetes worden uitgewerkt via instrumenten die door de overheid ter beschikking gesteld zijn van een bepaalde ambtenarij. Persoonlijke meningen zouden te allen tijde moeten vermeden worden. Voorbeeld is het gerecht. Indien een rechter banden heeft met een partij moet hij afstand doen van het dossier. Dit zou ook op het terrein moeten kunnen. Daarom geen persoonlijke afstand, maar wel morele afstand.

De tweede oproep aan de overheid is de dialoog tussen de verschillende administraties op te bouwen. Al te vaak komen we als eigenaar in een patstelling waar we goed willen doen voor de ene, en regelrecht in aanvaring komen met de andere. Dat de burger daar dan de dupe van is, moet hij er maar bijnemen. Toegegeven, onder onze impuls is er zeker beterschap. Maar er is nog werk aan de winkel.

Landgoederen eerst!

lets dat wij echt snel in Vlaanderen willen zien tot stand komen, is het concept 'landgoed'. Dit bestaat in alle omringende landen, maar niet in Vlaanderen. Om de problematiek van horizontale eenheid in beleid en beheer te kunnen garanderen op het platteland is een landgoed met een geïntegreerd beheerplan de beste manier, zowel vanuit de overheid met oog op beleid en handhaving, als voor de eigenaars met oog op beheer en toekomstvisie. Vanuit Landelijk Vlaanderen wensen we hier samen met de politiek en de administratie verder aan te

© Natuurlijk Land

bouwen. Met een degelijk landgoedbeheer sla je verschillende vliegen in een klap: er kan een economisch model ontstaan; de eigenaar heeft rechtszekerheid; er kan aan de *nextgenerationmotivatie* gewerkt worden.

Natuurdecreet

Eindelijk, ze zijn er, de zo lang verwachte uitvoeringsbesluiten bij beheerplannen zodat het nieuw natuurdecreet volledig van toepassing is. Het besluit criteria geïntegreerd natuurbeheer was voor Landelijk Vlaanderen een belangrijk dossier. Er was immers nood aan verduidelijking voor welke doeleinden deze criteria en indicatoren precies zullen worden ingezet, waartoe ze zullen dienen, hoe de verschillende indicatoren zich tegenover elkaar verhouden en hoe deze in praktijk zullen worden toegepast. Aan de uitwerking van die besluiten hebben wij jarenlang actief meegewerkt en vooral aan de belangrijkste: De subsidiëring van het geïntegreerde natuurbeheer. Het is niet perfect. Er zijn nog enkele hiaten, maar er is een basis om mee te werken.

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, of het fameuze BRV

In de nabije toekomst zal het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen een essentieel dossier zijn. Al kunnen wij de meeste uitgangspunten positief bekijken, wij betreuren dat er te weinig aandacht wordt gegeven aan de moderne plattelands economie en men enkel aandacht heeft voor landbouw naast natuur. Andere activiteiten gebonden aan grond bestaan ook zoals de paardenhouderij die in gans Europa erkend wordt als een essentiële economische drager in de open ruimte. Ook de houtproductie en de landgoederen met onze voorstellen van het landgoed

concept worden niet besproken. Een minder corporatistische aanpak in het beleidskader open ruimte is meer dan gewenst.

Gelijkberechtiging

We hebben in de afgelopen jaren gestreden voor gelijkberechtiging voor private eigenaars ten opzichte van andere grondgebruikers. We maken vooruitgang, maar heel wat principiële concepten moeten nog in de praktijk omgezet worden. En steeds weer opnieuw moeten we hierover waakzaam zijn. Tussen theorie en praktijk is er immers nog heel wat plaats om te manoeuvreren. Onze vraag is daarbij steeds logisch geweest.

Private eigenaars die zich inzetten voor het realiseren van natuurdoelen moeten a priori niet onderdoen voor andere private partijen. Ze moeten daarvoor aangemoedigd worden. Hun energie mag niet wegvloeien in onmogelijke administratieve opdrachten. We vragen daarbij ook respect van alle andere actoren, zowel vanuit de overheid als van het middenveld!

We blijven immers private middelen inzetten voor gemeenschappelijke doeleinden te realiseren.

Zeer regelmatig krijg ik vanuit onze leden frustraties te horen over de tegenwerking of 'pesterijen' van natuurverenigingen. Soms een storm in een glas water, soms ook weer niet. Vanuit de directie van Landelijk Vlaanderen zijn we vragende partij voor meer dialoog en respect voor eenieders werk. Vorig jaar nog heb ik hier een duidelijk betoog over gehouden. Enkele maanden geleden nog kwam minister Schauvliege ermee in het nieuws: dat Natuurpunt meer dan 400 hectare bos heeft omgevormd naar natuur, en dit zonder compensatie. Of deze cijfers juist

of fout zijn, laat ik in het midden. Wat wel van belang is, is dat we het nut verstaan om die natuur te realiseren. Maar wat ik, noch Jan Modaal kan begrijpen, is waarom die ontbossingen niet moeten gecompenseerd worden. Twee maten, twee gewichten?

Laat ons stellen dat voor een deel van die ontbossing er realisatie is van Europese natuurdoelen. Moet dan de overheid nog compenseren? We zien echter ook andere realisaties buiten Natura 2000. Sorry, maar deze MOETEN door de eigenaar gecompenseerd worden, wie dan ook. Dit is gelijkberechtiging!

Bos en natuur in Vlaanderen wordt beheerd door velen. Private eigenaars beheren 650.000 ha. Te vaak wordt een beeld geschept van technisch onderlegde natuurbeheerders aan de ene zijde en op economisch gewin uit zijnde private beheerders anderzijds. Dat is niet het geval! Bosgroepen, Landelijk Vlaanderen, Boskoepeel, Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos, regionale landschappen, Hubertus Vereniging Vlaanderen... zij dragen allen hun steentje bij aan het realiseren van de Vlaamse natuurdoelstellingen. Zij verdienen daarvoor beloond, ondersteund en gerespecteerd te worden. Vanuit de overheid, de administratie, onze collega's uit het middenveld en het grote publiek. Het gaat hier ten slotte over 'natuur voor allen', niet?

In dat kader wens ik de Koninklijke Belgische Bosbouw Maatschappij (KBBM) te feliciteren met haar 125ste verjaardag. Twee weken geleden werden we plechtig onthaald in het Château Sainte-Anne, trouwens een schoolvoorbeeld van reconversie, met aanwezigheid van Zijne Majesteit de koning. Een zeer interessant en degelijke voordracht

van professor Christian Messier van l'Université du Québec (UQAM) en directeur van l'Institut des Sciences de la Forêt Tempérée over: "De nieuwe bossen in perspectief van de huidige onzekerheden en de toekomstige uitdagingen". Jaarlijks worden in Canada meer bossen gerooid dan heel België rijk is. Hij wist ons zelfs te vertellen dat er jaarlijks 2 miljoen ha afbrandt. 2 miljoen ha!

Eén ding is zeker, er gaat iets moeten gebeuren. We gaan exoten MOETEN planten willen we binnen 50 of 100 jaar nog een boom willen laten aan onze kleinkinderen. Het standstill principe waar we enkel inheems loofhout planten, werkt niet. Dat inheems gaan we op zijn minst moeten uitbreiden naar 'Europees inheems', en dan nog.

De KBBM heeft in het kader van haar verjaardag een fonds opgericht, onder controle en toezicht van de Koning Boudewijnstichting. Iedereen kan nu een gift doen aan het fonds, fiscaal aftrekbaar, om een fantastisch mooi project te financieren. Het fonds wil onder impuls van de KBBM percelen van 0,25 ha kriskras door het land beplanten met nieuwe boomsoorten om over lange termijn de groei, resistentie en impact te kunnen zien en meten. Ik doe dan ook een warme oproep aan alle leden die percelen hebben om mee te doen aan dit project. Voor meer informatie, zie de website van KBBM: http://kbbm.be/nl/arboretums_nl.

Ik doe ook een oproep aan het ANB om dit project met hart en ziel te ondersteunen. Dit zou wel eens een keerpunt kunnen zijn om private eigenaars aan te zetten om te bebossen.

Pacht

Op het gebied van landbouw ligt alles stil. De minister heeft een vragenronde gedaan. Er is een hoorzitting in het Vlaams parlement geweest, en nu niets, *njet, nada, rien*. In onze vorige Landeigenaar hebt u een uitgebreid artikel kunnen lezen over standpunten van middenveldorganisaties en politieke partijen. Wat we zien is dat er eigenlijk een consensus is over iets: er moet iets veranderen. Maar de duivel zit hem in de details. We blijven bilaterale gesprekken houden met onze partners van natuurorganisaties, landbouworganisaties en politieke fracties om voortgang te boeken. Maar deze legislatuur zal er geen nieuwe pachtwetgeving komen, dat staat al vast. Het gevoel dat de gemeenteraadsverkiezingen van oktober de Vlaamse politiek tot stilstand brengen, kan ik niet wegsteken. Uiteraard is de burger hier weeral het slachtoffer van.

Bij de laatste pacht Prijzencommissies hebben we iets zeer belangrijk geleerd: er is een zeer groot verschil in cultuur en mentaliteit tussen de verschillende provincies en landbouwstreken. Ik heb bv. geleerd dat het zeer gebruikelijk is in Oost- en West-Vlaanderen om een 'chapeau' te geven aan de eigenaar, buiten de officiële pacht prijs. Deze chapeau zou in sommige gevallen het dubbele zijn van de officiële prijs. Ik versta dan ook beter waarom in deze provincies het zeer delicaat is, zie zelfs onmogelijk, om een serieuze verhoging te onderhandelen. Deze methodes zijn veel minder bekend in andere streken, waar men niet begrijpt waarom die prijzen zo laag blijven.

Ik zie hier twee oplossingen. Ofwel moet de chapeau verdwijnen, wat mijn persoonlijke voorkeur geniet. De pachtinkomens worden niet extra belast bij de eigenaar daar hij enkel de onroerende voorheffing betaalt, en de landbouwer kan ze niet officieel als kost inbrengen. Ofwel moeten we deze methode overal gaan invoeren. Ik roep dus onze collega's van Boerenbond en Algemeen Boerensyndicaat (ABS) op om samen, met een duidelijk voorstel, naar de Vlaamse Regering te stappen.

Als we binnen 10 jaar nog een verpachte grond in landbouwgebruik willen zien, moet er nu iets gaan gebeuren. Eigenaars willen geen nieuw contract meer tekenen in de huidige pachtwetgeving. En ik raad het ze ten stelligste af!

Passie

Passie, dat is wat de meeste private eigenaars herenigt. Passie voor natuur, passie voor kastelen, passie voor geschiedenis, passie voor erfgoed, passie voor bosbouw, passie voor landbouw, passie voor paarden, passie voor jacht en visvangst. Passie voor lekker eten, een goed glaasje wijn of een lekker biertje.

Ik wens u alvast een passionele zomer toe, en hopelijk deels in ons mooie Vlaamse platteland.

Christophe Lenaerts
Voorzitter Landelijk Vlaanderen

Uit de Wetstraat

Auteur: Jurgen Tack, algemeen directeur Landelijk Vlaanderen & Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos

2018 is het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. In de 28 Europese lidstaten wordt daarbij de diversiteit en rijkdom van ons Europees erfgoed gevierd. Een goede reden voor Landelijk Vlaanderen om deze thematiek onderwerp te maken van onze Algemene Vergadering (22 mei 2018). Om en rond het domein van de Abdij van Westmalle en in de parochiezaal van Westmalle gingen we in debat over hoe een kwaliteitsvol erfgoedbeheer kan uitgebouwd worden in Vlaanderen. Vertegenwoordigers vanuit de Vlaamse Overheid, het middenveld, de academische en de politieke wereld gaven hun visie over hoe we in Vlaanderen vooruit kunnen en moeten.

Voor Landelijk Vlaanderen een goede gelegenheid om het landgoedconcept opnieuw naar voren te schuiven als een logische verbinding tussen ecologie, economie en socioculturele relevantie. Een landgoed wordt daarbij gedefinieerd als "een eenheid in de open ruimte met landschaps- of cultuurhistorische kwaliteiten, gekenmerkt door een coherent en geïntegreerd beheer met een combinatie van natuur-, bos-, water- en/of parkelementen, in voorkomend geval gecombineerd met gebouwen en landbouwelementen met een economische, ecologische of socioculturele functie". Het hoeft daarbij niet steeds over kasteeldomeinen te gaan. Ook vanuit een hoofdfunctie natuur, landbouw of bosbouw is het landgoedconcept te realiseren. Belangrijke verschillen met het zuiver natuurbehoud zoals natuurverenigingen dit propageren zijn: de eenheid van beheer over generaties heen, multifunctionaliteit en zelfredzaamheid door de aanwezigheid van economische dragers (beperken van overheidsfinanciering). We vertrekken daarbij steeds van een privaat landbezit door individuele landeigenaars. Een voortdurend aandachtspunt is daarbij hoe de overdrachtswissel naar de volgende generatie kan gerealiseerd worden. Met heel wat nieuwe regelgeving gedurende zowel de laatste jaren als in de loop van 2018 mag Landelijk Vlaanderen zich tevreden stellen dat een aantal bijkomende mogelijkheden voor landgoedbeheer worden gecreëerd. Nochtans blijft de overdracht naar de volgende generatie een belangrijk probleem bij heel wat private eigenaars. We hebben als

organisatie dan ook nog een hele weg af te leggen voor het oplossen van de overblijvende knelpunten.

De instrumenten die, mede dankzij Landelijk Vlaanderen, het landgoedconcept ondersteunen zijn:

- Binnen de ruimtelijke ordening: Het invoeren van het concept CH-gebied (cultuur-historisch). Hierbij kan het geheel van gebouwde elementen afgebakend worden zodat de eenheid van de infrastructuur kan gevrijwaard worden en alle gebouwen mogelijks kunnen bijdragen tot de zelfredzaamheid van het domein (vandaag echter zijn bv. de actieve landbouwgebouwen niet mede afgebakend in CH gebieden).
- De bescherming als monument en/of landschap zodat gebruik kan gemaakt worden van het daarvoor voorziene instrumentariaat.
- Gebruik van beheerplanning voor natuur, erfgoed of bij voorkeur een combinatie daarvan, waarbij afspraken voor een geïntegreerd beheer kunnen gemaakt worden op de lange termijn.
- Verschillende financiële en fiscale maatregelen bij natuurbeheer en erfgoedbeheer die kunnen helpen bij het realiseren van de zelfredzaamheid.

Nederland heeft sinds 1928 de Natuurschoonwet die een brede fiscale overdrachtvrijstelling geeft in geval van een zekere openstelling en inrichting van natuur. Dankzij deze fiscale maatregelen zijn in Nederland de landgoederen vaak als geheel behouden en beheerd. In Vlaanderen zien we een steeds verder gaande versnippering door successie, verdeling en verkoop. We blijven dan ook pleiten, vanuit Landelijk Vlaanderen, voor betere fiscale maatregelen bij successie.

Landbouw

Dat landbouw en natuur vaak sterk aan elkaar gelinkt zijn, hoeft niet meer gezegd te worden. Vaak ligt de nadruk op de negatieve relatie tussen beiden. Nieuwe concepten tonen evenwel aan dat doelstellingen in beide sectoren ook succesvol met elkaar kunnen gecombineerd worden. Het Forum for the Future of Agriculture (FFA) dat jaarlijks

Uit de Wetstraat

georganiseerd wordt door onze Europese koepelorganisatie 'European Landowners' Organization (ELO)' brengt de landbouw en natuurproblematiek en de wijze waarop beiden aan elkaar gelinkt zijn steeds weer onder de aandacht van de beleidsmakers. Een verslag van de zeer succesvolle editie 2018 vindt u verder in deze editie van 'De Landeigenaar'.

Advies Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Eind april keurden de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en de Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij (SALV) een gemeenschappelijk advies over het gemeenschappelijk landbouwbeleid van de Europese Commissie unaniem goed. Vanuit het Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos konden we mee sturing geven aan de inhoud van dit advies. Voor het eerst wordt in een dergelijk advies uitdrukkelijk gevraagd om in Vlaanderen een plaats te geven aan de economische bosbouw binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Op deze wijze kan in de toekomst een subsidiëring van de economische bosbouw bespreekbaar worden gemaakt. Vandaag wordt die economische bosbouw in Vlaanderen stiefmoederlijk behandeld. Binnen Landelijk Vlaanderen zijn we de mening toegedaan dat economische bosbouw binnen een duurzaam economisch model een grote ecologische meerwaarde kan hebben.

Green deal

Zeker voor de kleinere boseigenaars is het belangrijk dat er een afzetmarkt behouden blijft voor het vermarkten van brandhout. Daarom ondersteunt het Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos de Green Deal die tussen heel wat middenveldsorganisaties werd afgesloten met het oog op

een duurzaam milieu in Vlaanderen. Daarbij wordt gepleit voor de ontwikkeling en promotie van houtkachels die een maximaal rendement halen, maar een minimale uitstoot van vervuilende stoffen hebben. Het Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos meent dat het winnen van brandhout uit bos voor heel wat kleine boseigenaars een reden is om zich actief in te zetten voor een duurzaam bosbeheer. De verkoop van brandhout wordt bovendien door heel wat kleine en grote eigenaars gebruikt om actief te investeren in duurzaam bos- en natuurbeheer. Dat is niet alleen het geval bij private eigenaars. Ook de verkoop van brandhout uit de Vlaamse overheidsdomeinen door het Agentschap Natuur en Bos (ANB) wordt gebruikt voor het bekostigen van heel wat initiatieven ten voordele van natuur.

Adviseur bosbeleid

Begin januari 2018 ruilde Maurits de Groot het APB-NB in voor een Nederlands consultancybureau op het vlak van bosbouw. In de laatste maanden hebben we met de beperkte ploeg zijn taken zo goed mogelijk overgenomen. Mogelijkerwijze heeft dat al eens geleid tot wat vertraging in onze antwoorden op vragen van onze leden. Onze excuses daarvoor. Sinds 1 mei hebben we evenwel een nieuwe collega die onze rangen heeft vervoegd: Ute De Meyer. Als adviseur bosbeleid zal zij voor het APB-NB het private beheer ondersteunen met adviesverlening en beleidsopvolging op het vlak van bosbouw. Zij is voor het APB-NB het aanspreekpunt voor de Koepel van Vlaamse bosgroepen, de bosgroepen zelf, het bosforum en de talrijke overlegvormen met de Vlaamse overheid rond bosbeleid. We wensen haar heel veel succes toe in deze uitdagende job!

In Memoriam

Met groot verdriet en diepe verslagenheid dienen wij het overlijden mede te delen van bestuurder van Landelijk Vlaanderen, de heer Thierry Van Wassenhove (°24/10/1972 - †10/03/2018). Thierry had zijn kandidatuur bij de laatste algemene vergadering ingediend. Kort nadien werd hij ziek, en heeft hij geen raad van bestuur meer kunnen bijwonen. Vanop afstand vroeg hij regelmatig naar de stand van zaken.

De voorzitter, directie en raad van bestuur betuigen hun medeleven aan zijn vrouw, zijn kinderen en de familie.

Ruimtelijke Ordening

Het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en het ontwerp instrumentendecreet

Auteur: Philippe Casier, ere-voorzitter Landelijk Vlaanderen

Het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019 formuleert de ambitie om de bouwstenen van het ruimtelijk beleid vast te leggen in een nieuw strategisch en dynamisch beleidskader: het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Op dit moment worden er drie aanvullende luiken onderzocht en besproken:

- Het 'Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen' dat op 30 november 2016 werd goedgekeurd en moet leiden tot het finaal vastgestelde BRV.
- Beleidskaders en actieprogramma's, per groot thema, moeten de uitvoering ervan verzekeren.
- Het instrumentendecreet ontwikkelt instrumenten om de uitvoering van de gebiedsgerichte acties te begeleiden met financiële compensaties bij nieuwe beperkingen of lasten bij nieuwe voordelen.

De verwachting is dat de krijtlijnen van de instrumenten eerst bepaald worden om verder te werken aan de beleidskaders. Deze zijn ingrijpend en kunnen niet ingevoerd worden zonder een zicht op het compensatie- en lastensysteem.

Witboek BRV

Het Witboek is een beleidsverklaring van de Vlaamse Regering die de strategische krachtlijnen schetst voor de ruimtelijke ontwikkeling voor de komende decennia en de basis is voor operationele maatregelen. Met het BRV wil de Vlaamse Regering een ambitieus veranderingstraject op gang trekken om het bestaand ruimtebeslag beter en intensiever te gebruiken en zo de druk op de open ruimte te verminderen. In plaats van in te zetten op de afsnijding van de open ruimte, zal gefocust worden op de 'transformatie van het ruimtebeslag op basis van ruimtelijk rendement'.

Het 'ruimtebeslag' wordt gedefinieerd als de ruimte die de mens gebruikt voor huisvesting, industrie, handel, transport, infrastructuur, recreatie, serres, enz. maar ook parken en tuinen en is verschillend van verharding. Het doel is het beter benutten van het bestaand ruimtebeslag alsook het neutraliseren van sommige delen van de 'juridische voorraad' voor (lees: nog niet

ingevulde) harde bestemmingen.

Het beleid is gericht op de ontwikkeling van kernen waar zij beter gelegen zijn, het wegnemen van verharding en het verdichten met bouwen in de hoogte. De open ruimte krijgt een bredere rol in functie van voedselproductie, waterbeheer, landschap en biodiversiteit.

Enkele strategische doelstellingen zijn:

- Het bijkomend ruimtebeslag te herleiden van 6ha/dag nu tot 0 ha in 2040.
- De collectieve vervoersknooppunten met hoge **knooppuntwaarde** en **voorzieningenniveau** te versterken. Op deze locaties wordt de hoogste dichtheid van woonegelegenheden nagestreefd en zo veel mogelijk bijkomende economische activiteit opgevangen.
- De dichtheid van woonegelegenheden en werkplekken binnen 1.000 meter van alle collectieve vervoersknooppunten met hoge knooppuntwaarde en voorzienin-

genniveau, zal in 2050 gestegen zijn met minstens 30%. Er wordt naar gestreefd om geen substantieel aantal bijkomende woonegelegenheden en werkplekken meer te realiseren op te lange verplaatsingsafstand van een collectieve vervoersknoop of groep voorzieningen.

De strategische doelstelling 'robuuste open ruimte' omvat volgende streefdoelen:

- De verhardingsgraad in de bestemmingen landbouw, natuur en bos is tegen 2050 minstens met 1/5 teruggedrongen ten opzichte van 2015.
- De totale bestemde oppervlakte voor de open ruimte bestemmingen zal in 2050 ca. 72,5 % van de oppervlakte van Vlaanderen bedragen.
- Er wordt een beleid gevoerd zodat het aandeel landbouwgebied dat niet door de beroepslandbouw wordt gebruikt in 2050 is afgenomen ten opzichte van 2015.
- Er geldt een strikt kader voor het hergebruik van voormalige landbouwbedrijfsgebouwen of andere bestaande zonevreemde bebouwing en voor nieuwe zonevreemde ontwikkelingen.

Het Witboek bepaalt dat op voor de voedselproductie belangrijke strategische gebieden het niet professioneel agrarisch gebruik wordt teruggedrongen. Er zal ook een ruimtelijk gedifferentieerd kader worden opgemaakt dat aangeeft welke vormen van multifunctioneel ruimtegebruik, binnen welke vormen, al dan niet verenigbaar zijn met de hoofdfunctie landbouw in agrarische gebieden of de hoofdfunctie natuur- en bos in groene gebieden.

Een dergelijk ambitieus veranderingstraject noodzaakt de inzet van concrete vernieuwende en daadkrachtige maatregelen en instrumenten. De operationalisering zal gebeuren in de beleidskaders en de daaraan gekoppelde acties inzake ruimtelijk rendement, ruimtelijke ruggengraat voor een concurrentiële economie, logistiek netwerk, ruimte voor energie, robuuste en samenhangende open ruimte...

Wat de private beheerders in de open ruimte betreft, is het 'beleidskader open ruimte' aangevuld met een actieprogramma van belang. Dit kader heeft nu nog geen officieel statuut.

Beleidskader open ruimte

De nu beschikbare tekst legt de focus op ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven voor een robuuste en samenhangende open ruimte waarbij het fysisch systeem en het landschap sturend zijn, er een afname is van de verhardingsgraad en van de versnippering van de open ruimte met ontwikkelingsperspectieven voor het watersysteem en de landschappelijke structuur. Open ruimte wordt gevrijwaard voor landbouw, natuur en bos waarbij samenhangende kwantitatieve en kwalitatieve objectieven worden gegeven voor ontwikkeling van de ►

Het ontwerp beleidskader geeft echter te weinig aandacht aan specifieke kenmerken van het beheer van de open ruimte vooral in het deel over de landbouwgebieden.

natuurlijke structuur, de agrarische structuur en de niet-structuurbepalende open ruimte functies. Daarenboven geldt, als algemeen ontwikkelingsprincipe, de groenblauwe dooradering van de ruimte van steden en dorpen, van bedrijventerreinen en van landbouwgebieden.

De doelstellingen van dit beleidskader kunnen door Landelijk Vlaanderen onderschreven worden. Maar het ontwerp beleidskader geeft echter te weinig aandacht aan specifieke kenmerken van het beheer van de open ruimte vooral in het deel over de landbouwgebieden.

Verouderde bestemmingen: Het beleidskader erkent de ontoereikendheid van slecht gelegen harde bestemmingen die onderworpen zullen worden aan 'screenings' waarbij zij dan eventueel een ander statuut kunnen krijgen. Dit zou ook moeten gelden voor landbouw-, natuur- en bosgebieden alvorens ingrijpende acties (bv. verboden bij zonevreemdheid) worden genomen, want zij steunen soms op achterhaalde en niet logische historische bestemmingen.

Pachtrelatie: Met de realiteit dat de meeste landbouwgronden onderworpen zijn aan de pachtrelatie wordt in het ontwerp geen rekening gehouden. De pachtrelatie heeft wel veel invloed op de dynamiek in landbouwgebied maar ook op de juridische toestand van de partijen.

Landgoederen worden terecht erkend al zou de integratie van de functies van een landgoed beter onderstreept kunnen worden. De economische dragers moeten ontwikkeld kunnen worden om de ecosysteemdiensten van het landgoed als geïntegreerd beheereenheid te ondersteunen. Het ontwerp beleidskader voorziet echter geen actie voor landgoederen in het actieprogramma.

Paardenhouderij wordt onterecht gelijkgesteld met hobbylandbouw. De paardenhouderij is een grondgebonden activiteit met nood aan ruimte in het agrarisch gebied en wordt Europees als een belangrijk element ervaren in het open ruimte beleid. Zij is eigenlijk een eigen professionele sector, met een groot economisch, maatschappelijk, sportief en ecologisch belang. Het is onbegrijpelijk om de paardensector uit het agrarisch gebied te bannen of te belasten zoals voorzien in het ontwerp beleidskader. Ook het discrimineren van de ene agrarische deelsector tegenover de andere kan niet. Het BRV en het beleidskader hebben blijkbaar niet de juiste dimensie van de paardenproblematiek gepercipieerd. Er is nood aan erkenning van een feit en aan de ontwikkeling, in overleg, van een ruimtelijke visie over paarden compatibel met de hedendaagse samenleving, internationale benchmarking en de juiste relatieve plaats van de paardensector in Vlaanderen. Dit is trouwens perfect compatibel met de algemene doelstellingen van het BRV.

Ontwikkelingsperspectieven voor de agrarische structuur:

Nieuwe beleidskeuzes en figuren worden vooropgesteld voor het vermijden van nieuwe zonevreemde ontwikkelingen vanuit voormalige landbouwbedrijfsgebouwen. Dit betekent het vrijwaren van agrarische gebouwen voor de beroepslandbouw op **beschermde landbouw kavels** (er is dan blijkbaar een verplichting om de percelen in beroepslandbouw uit te baten!) en het uitwerken van een beperkt kader voor functiewijzigingen op niet-beschermde landbouw kavels. Dit betekent ook het vermijden van de inname van agrarisch gebied vanuit residentiële functies en niet-agrarische bedrijven.

Dit zou gepaard gaan met financiële sancties, sloopverplichtingen en beperkt gebruik of hergebruik van gebouwen om landbouwgebieden te vrijwaren voor de beroepslandbouw en het behoud van het aandeel landbouwgebied dat in gebruik is door de professionele landbouw ("tegen 2025 is het percentage gebied dat niet als cultuurgrond voor beroepslandbouw wordt gebruikt minstens met 5% afgenomen ten opzichte van 2015").

Er wordt veel aandacht gegeven aan de 'beroepslandbouw', een niet sluitend gedefinieerd persoonsgebonden concept dat nu in de ruimtelijke ordening gehanteerd wordt. De andere grondgebonden actoren in

Daarenboven wordt een nieuw figuur van 'beschermde landbouwkavel' ingevoerd zonder duidelijke juridische basis, afbakeningsprocedure en flankering.

het landbouwgebied worden verondersteld in zijn voordeel te moeten wijken. Daarenboven wordt een nieuw figuur van 'beschermde landbouwkavel' ingevoerd zonder duidelijke juridische basis, afbakeningsprocedure en flankering. Bij de originele afbakening van landbouwgebieden was beroepslandbouw echter geen criterium en landbouw werd opgevat in de brede term. Dat nu plots veranderen, is in wezen een beslissing met terugwerkende kracht.

Al zijn er verbeterpunten mogelijk tegenover de huidige situatie en zijn sommige doelstellingen terecht, de maatregelen betekenen een ongeziene beperking van het eigendomsrecht en zijn grondwettelijk bedenkelijk.

Ontwerp instrumentendecreet

Het ontwerp instrumentendecreet werd in eerste lektuur aangenomen door de Vlaamse regering op 12 januari 2018 en is het voorwerp geweest van strategische adviezen. Het bepaalt de instrumenten voor compensaties en lasten bij het nieuw gebiedsgericht beleid.

Door harmonisatie van procedures en berekeningswijzen worden de bestaande compenserende vergoedingen herleid tot een eigenaarvergoeding (voor kapitaalverlies) en een (eventueel cumuleerbaar) ge-

bruikersvergoeding (voor inkomstenverlies). De berekening wordt gezet op 100% van de totale waardevermindering om een eigenaar volledig te vergoeden voor de impact op het eigendomsrecht. De verhoging van de planschadevergoeding van 80% naar 100% wordt tevens gemotiveerd vanuit een gelijktijdige optrekking van het maximale heffingspercentage voor de planbaten van 30% naar 50%. Eveneens valt hier de aanpassing van de planschadevergoeding van een berekening op basis van de **geactualiseerde verwervingswaarde** naar een berekening op basis van **de venale waarde**.

De harmonisatie van verschillende sectorale **koopplichten** beoogt op inhoudelijk en procedureel vlak zowel een afstemming onderling als een afstemming met de compenserende vergoedingen. De voorwaarden die betrekking hebben op een waardevermindering van het goed en het in het gedrang komen van de leefbaarheid van de bestaande bedrijfsvoering worden geharmoniseerd.

Een nieuw instrument wordt ingevoerd met de **convenant- en contract-**benadering voor gebiedsgerichte afwijkingen van functies. Dit instrument reikt een oplossing aan voor tijdelijke, kleinschalige en zonevreemde economische activiteiten die ruimtelijk aanvaardbaar zijn in bestaande en niet-verkrotte gebouwen in agrarische

en parkgebieden. Deze oplossing situeert zich buiten het bestaande instrumentarium met een verankering die veeleer aanleunt bij een burgerrechtelijke benadering met een convenant (beleidsvereenkomst met de lokale overheid) en een individueel contract tussen de lokale overheid en de burger in de plaats van de klassieke vergunningverlening.

Hiermee wordt tevens ingezet op het reconversievraagstuk van vrijgekomen agrarische gebouwen, die wel waarde hebben voor de bredere maatschappij maar waar op dit ogenblik geen gebruikswaarde voor landbouw aanwezig is. Het reconversievraagstuk voor agrarische gebouwen gaat echter verder dan het bovenstaande en moet in zijn globaliteit worden aangepakt. Enkel door het inzetten van een divers instrumentarium voor dit reconversievraagstuk zal het ruimtelijk rendement kunnen toenemen en de multifunctionaliteit van de open ruimte tot volle ontwikkeling kunnen komen.

Met een tweede nieuw instrument worden beperkingen van ontwikkelingsmogelijkheden vergoed uit meerwaarden van winstgevende ontwikkelingen elders door het **verhandelen van ontwikkelingsrechten** (VOR). Daarbij geldt dat een regionaal

project van overdracht van ontwikkelingsrechten een gebiedsgericht project is waarbij, overeenkomstig een gedragen ruimtelijke beleidsvisie, een herverdeling van ontwikkelingen tussen meer- en minder ontwikkelbare delen van het gebied wordt nagestreefd.

Het voorontwerp van decreet voorziet in 'verbeteringen' van bestaande instrumenten zoals:

- Een verruimd kader voor het gebruik van lasten bij omgevingsvergunningen waarbij een **last/bijdrage** kan opgelegd worden voor afwijkingen die mogelijk zijn op basis van de regelgeving, doch indruisen tegen beleidsdoelstellingen. De proportionaliteit is hierbij het kernprincipe.
- Een gewijzigde berekeningswijze en een verruiming van de grondslag, van de planbatenheffing waardoor niet enkel welbepaalde bestemmingswijzigingen maar ook **aanpassingen van stedenbouwkundige voorschriften** in welbepaalde bestemmingscategorieën in aanmerking komen voor de heffing. Het bedrag van de meerwaarde wordt niet langer vastgelegd naargelang de aard van de bestemmingswijziging, maar het wordt aan de bevoegde landcommissie overgelaten om, voor elk perceel dat gevat is door een in aanmerking komende bestemmingswijziging of wijziging van stedenbouwkundige voorschriften, een raming te maken van de **vermoede** meerwaarde. De planbatenheffing wordt dan berekend aan 25% op de meerwaarde onder of tot € 250.000 en van 50% boven € 250.000.

In de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening heeft Landelijk Vlaanderen volgende opmerkingen geformuleerd:

Toepassingsgebied planschade: *De bedoeling is geen planschadevergoeding te betalen als het perceel al bebouwd is en er voor de woning of constructie na de vaststelling van het nieuwe RUP een of meer basisrechten gelden voor zonevreemde woningen of constructies. De verschillen tussen de basisrechten zonevreemdheid en die in kwetsbare gebieden zijn echter groot en zullen zich vertalen in een substantiële daling van de marktwaarden als men in kwetsbaar gebied komt te liggen. Voorliggende regeling is discriminerend in het licht van het goedgekeurd principe van de volledige schadevergoeding. Bij het zone-eigen maken wordt dan wel een planbatenheffing opgelegd.*

Opeisbaarheid eigenaarvergoeding: *Het Instrumentendecreet bepaalt generiek dat het recht op eigenaarvergoeding pas kan worden uitgeoefend bij een verkoop van het perceel binnen een periode van vijf jaar na de inwerkingtreding van de beslissing van de nieuwe ruimtelijke beperking. Ten opzichte van de huidige kapitaalschaderegeling bij bestemmingswijziging van agrarisch gebied naar ruimtelijk kwetsbaar gebied is dit een bijkomende beperking; ondanks de algemene stelling. Een dergelijke nieuwe generieke beperking in de tijd, die trouwens niet geldt voor de planschade, holt de compensatieregeling grotendeels uit aangezien de eventuele aanspraak meestal veel later komt dan de verjaring of aangezien de betrokken eigenaars meestal niet de intentie hebben om de terreinen te vervreemden maar hun beheer zullen aanpassen binnen een andere regelgevingcontext (vb. zelfrealisatie van bebouwing).*

“Convenanten/Contracten”. *Landelijk Vlaanderen heeft een minderheidsstandpunt genomen in de strategische advisering omtrent dit instrument dat door de andere leden negatief was geëvalueerd. Het voorliggend instrument heeft een nut in een pallet van gebiedsgerichte samenhangende instrumenten om, al is het tijdelijk, een aantal knelpunten op te vangen over o.a. historisch grondgebonden economische activiteiten in landbouwgebied die niet overeenkomen met de nu gehanteerde enge definitie van landbouw ten minste zolang er geen structurele oplossing is; het gebruik van landbouwgebouwen zolang er geen aanpassing is aan het huur/pachtrecht; voor gebouwen die volgens de verouderde gewestplannen zonevreemd zijn zolang zij niet opgenomen zijn in een meer rechtszeker RUP en tot wanneer dus die differentiaties weggewerkt zijn; voor gebouwen die individueel in ongebruik geraken (bv. vertrek landbouwgebruiker) maar die nog niet opgenomen kunnen zijn in een latere meer globale aanpak voor reconversie.*

Landelijk Vlaanderen vraagt eerder een realistische benadering van het gebruik van het landbouwgebied voor de verschillende grondgebonden economische activiteiten, rechtszekere aanpassingen aan de huurregels en incentives om het landbouwgebruik te bevorderen en de differentiaties in het bepalen van zonevreemdheid weg te werken als gevolg van de verschillende historische afbakening en voorschriften.

Conclusie

Al krijgen de eigenaars van gronden in harde bestemmingen de nodige aandacht in het implementatietraject, de uitvoering van het BRV betekent een grote uitdaging voor de private landbeheerders die als niet ongekend toch wel stiefmoederlijk worden behandeld voor hun grondgebonden activiteiten in landbouwgebieden of voor hun al lang bestaande eigendommen die toevallig in zonevreemdheid zijn gevallen of zullen vallen. Een aantal wijzigingen aan de intenties, zoals hierboven beschreven, zijn wenselijk al zouden deze de beleidsdoelstellingen niet hypothekeren. Hopelijk zullen de verdere werkzaamheden rond het BRV hiermede rekening houden.

Algemene Ledenvergadering

Algemene Ledenvergadering 2018

Auteur: Ute De Meyer, Advisor Forests & Policy Officer, Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos - Foto's: Dirk Laenen

Naar jaarlijkse gewoonte strijken we neer in een prachtig domein voor onze Algemene Ledenvergadering. Dit jaar mochten we onze leden onder een stralende zon ontvangen in Café Trappisten, gelegen tegenover de historische Abdij van Westmalle.

Workshop FORBIO

Met speciale dank aan ons werkend lid Thierry van der Straten voor zijn erg geapprecieerde hulp bij het organiseren van deze editie van de Algemene Ledenvergadering!

Ondanks het fileleed op de Antwerpse ring hadden we toch een mooie opkomst voor de workshop over het FORBIO-project.

Het startschot werd gegeven door onze Algemeen Directeur Jurgen Tack, waarna Valérie Vandenebeele het woord overnam. Zij gaf een korte introductie over het Europese FORBIO project. FORBIO staat voor *'Fostering Sustainable Feedstock Production for Advanced Biofuels on underutilized land*

Volgens de specialisten, wordt ondanks de beperkte financiële kost en de kleine ecologische voetafdruk, fyto-remediatie slechts in beperkte mate gehanteerd.

in Europe' ofwel Bevorderen van Duurzame Grondstoffenproductie voor Geavanceerde Biobrandstoffen op onderbenut land in Europa.

Het project zelf, waarin onze Europese koepelorganisatie, European Landowners' Organization (ELO), partner is, onderzoekt de mogelijkheden voor geschikte gronden en bio-energiegewassen voor beheerders en wil de resultaten gebruiken voor het formuleren van beleidsaanbevelingen.

Andere doelstellingen van het project zijn: een methodologie ontwikkelen voor het beoordelen van het potentieel tot het duurzaam produceren van biomassa in Europa op onderbenutte gronden, het stimuleren van Europese landbouwers om duurzame biomassa grondstoffen te produceren... ▶

“Het concept ‘samenwerken’ bestaat uit 2 woorden: ‘samen’, waarbij eenieders ideeën worden gerespecteerd en ‘werken’.”

Algemeen Directeur Jurgan Tack, Landelijk Vlaanderen

Na het inleidende gedeelte volgden twee interessante presentaties over hoe men houtige biomassa in Vlaanderen kan inzetten tegen bodem- en grondwaterverontreiniging. Fytoremediatie verwijst naar de waaier aan saneringstechnieken voor de verwijdering en/of beheersing van die bodemverontreinigingen.

Mario Clemmens en Dirk Dubin, managing partners en specialisten van Bio2Clean, gaven een actueel beeld van het gebruik van bos- en landbouwgewassen bij de bestrijding van bodemvervuiling. Volgens de specialisten, wordt ondanks de beperkte financiële kost en de kleine ecologische voetafdruk, fytoremediatie slechts in beperkte mate gehanteerd. Hierna sprak Marijke Steenackers, onderzoekster bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), over de rol die populier en wilg in fytoremediatie kunnen spelen. Uit onderzoek blijkt dat deze soorten tolerant zijn voor de geaccumuleerde concentratie aan spoorelementen, ze een snelle groei en effectieve accumulatie van de spoorelementen hebben, een accumulatie vertonen van spoorelementen in de bovengrondse plantendelen en bovendien gemakkelijk te oogsten zijn.

Abdij van Westmalle en omgeving

Na een heerlijke lunch, waar de meesten onder ons genoten van stoofvlees klaargemaakt op grootmoeders wijze met trappistenbier, was het tijd om de benen te strekken en de omgeving te verkennen. Een deel van onze leden had het geluk een kijkje te kunnen nemen in de abdij zelf. Zij kregen een rondleiding van Natalie Melis in de brouwerij, de boerderij en een deeltje van

Ontvangst

Ontvangst

Het prachtige domein rond de abdij.

het slotklooster. Zo kwamen we te weten dat de paters 45.000 flesjes bier per dag produceren. Naast de brouwerij, beschikken de paters ook over een eigen boerderij. De melk wordt gebruikt voor hun kaasproducten, die slechts in speciaalzaken te koop zijn. Tot slot bakken de paters ook hun eigen brood. De gasten waren waarlijk onder de indruk van de moderne infrastructuur. De winst die gemaakt wordt op hun producten gaat naar goede doelen.

De andere groep werd rondgeleid door een voortreffelijke lokale gids, Jef Belmans, in het prachtige domein rond de abdij. Door zijn interessante anekdotes en vele geschiedenisverhalen over de omgeving van de abdij kon hij ons toch een goed idee geven over de werking van de abdij. We zagen 4 verschillende boomsoorten (eik, linde, wilde kastanje en beuk) die de dreven rond de abdij sieren. De paters houden niet van bruine bladeren in de zomerperiode, aldus de gids. Daarom besloten ze een aantal jaar geleden om de dreef met wilde kastanjes te vervangen door lindes. De steeds donker wordende hemel gaf aan dat het tijd was om onze wandeling te beëindigen en richting de Parochiezaal te gaan, waar de Algemene Ledenvergadering doorging. Net op tijd aangekomen, barstte de hemel open en werd de Kempische zandgrond gevoed met het nodige vocht.

Guido Mulier, ondervoorzitter

Algemene Ledenvergadering

Margit Bal, algemeen directeur, Herita

Sonja Vanblaere, administrateur-generaal, AOE

Steven Heyde, onderzoeker, Hogeschool Gent

Algemene Ledenvergadering

Onze ondervoorzitter, Guido Mulier, had dit jaar het genoegen de leden van Landelijk Vlaanderen te verwelkomen, alsook vertegenwoordigers uit het middenveld, de Vlaamse overheid, de academische wereld en de politiek. Aangezien 2018 het Europese Jaar voor het Cultureel Erfgoed is, was het de ideale gelegenheid om het thema van de Algemene Vergadering hierop aan te sluiten. Het thema dat werd behandeld door tal van interessante sprekers was 'Hoe een kwaliteitsvol erfgoedbeheer uitbouwen in Vlaanderen?'

Allereerst sprak Algemeen Directeur, Jurgen Tack, over de rol van private eigenaars in het natuurbehoud die door de vernieuwde natuurregeling belangrijker geworden is. Hij benadrukte aan alle aanwezigen dat we, waar mogelijk, moeten samenwerken: "Het concept 'samenwerken' bestaat uit 2 woorden: 'samen', waarbij eenieders ideeën worden gerespecteerd en 'werken'." Verder analyseerde Jurgen Tack het landgoedconcept. Voor Landelijk Vlaanderen is dit een goede gelegenheid om het landgoedconcept opnieuw naar voor te schuiven als een logische verbinding tussen ecologie, economie en socioculturele relevantie. Met heel wat nieuwe regelgeving gedurende zowel de laatste jaren als in de loop van 2018 mag Landelijk Vlaanderen zich tevreden stellen dat een aantal bijkomende mogelijkheden voor landgoedbeheer worden gecreëerd. Nochtans blijft de overdracht naar de volgende generatie een belangrijk probleem bij heel wat private eigenaars. We hebben als organisatie dan ook nog een hele weg af te leggen voor het oplossen van de overblijvende knelpunten.

Vervolgens hadden we het genoegen Sonja Vanblaere, administrateur-generaal van het Agentschap Onroerend Erfgoed (AOE), in ons midden te hebben. Zij gaf meer uitleg over het agentschap, haar taken en de visie van de toekomst van het Vlaams onroerenderfgoedbeheer.

De samenwerking tussen Landelijk Vlaanderen en AOE is gebaseerd op een structureel overleg waarbij onze bekommernissen in andere overlegmomenten met andere instanties in acht worden genomen.

Tot slot is de samenwerking tussen Landelijk Vlaanderen en AOE gebaseerd op een structureel overleg waarbij onze bekommernissen in andere overlegmomenten met andere instanties in acht worden genomen. Hierdoor gaf mevrouw Vanblaere onze leden een concreet beeld hoe de samenwerking tussen Landelijk Vlaanderen en het AOE verloopt.

Margit Bal, Algemeen directeur van Herita vzw, gaf de aanwezigen de mogelijkheid om kennis te maken met hun vereniging, een onafhankelijke netwerkvereniging, die iedereen met een hart voor onroerend erfgoed samenbrengt en ondersteunt.

Steven Heyde, Onderzoeker van de Hogeschool Gent, ging op zijn beurt dieper in op de bijdrage van het bouwkundig erfgoed, maar ook de rol van landschappelijk erfgoed voor de maatschappij kwam aan bod. ▶

Uitleg door de gids

Stille waters...

De brouwerij

Wandeling

Wildlife Estates Label

Het Kasteeldomein van Humbeek van de familie t'Serstevens heeft op de Algemene Ledenvergadering de prestigieuze Wildlife Estates Label in ontvangst genomen met bijzondere verdiensten op het vlak van fauna en flora en met de steun van sponsor Agriland.

Voorzitter Landelijk Vlaanderen,
Christophe Lenaerts

Uitreiking WE-label door Jurgen Tack

Uitreiking WE-label door Alec van Havre

Herita in gesprek

verschillende administraties tot een enkel agentschap voor Onroerend Erfgoed en het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Mark Andries legde de focus op het huidige beleidskader en de paradigmashift op ruimtelijk gebied. Hij benadrukte in zijn speech dat we multifunctioneel moeten gaan denken: "Het is geen of/of verhaal meer, maar een en/en verhaal."

"Het is geen of/of verhaal meer, maar een en/en verhaal."

V.l.n.r.: Marc Andries (kabinet OE), ere-voorzitter Philippe Casier, Harry Hendrickx (burgemeester Malle)

Uit Nederlands onderzoek blijkt dat het landschappelijk erfgoed namelijk een grotere return on investment heeft dan het bouwkundige.

Met return on investment spreken we niet enkel over toerisme, maar ook over woon-ogenot, vermeden schade door waterberging, CO₂-reductie, het tegengaan van klimaatverandering... Steven Heyde sloot de presentatie af met enkele belangrijke conclusies: (1) dat de kwaliteiten van het bestaande systeem eerst en vooral behouden moeten worden; (2) er is nog enorm veel ruimte om publiek-private krachten te bundelen.

Vanuit de politieke wereld was Mark Andries, kabinetschef van het kabinet van de Minister-President van de Vlaamse Regering en Vlaams Minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, aanwezig. Hij nam de gelegenheid om even kort terug te blikken naar de financiële crisis, de fusie van

Vooraleer onze aanwezigen hun dorst konden lessen met een verrukkelijke Trappist van Westmalle, hield onze voorzitter, Christophe Lenearts, zijn slotwoord. In zijn toespraak wendde de voorzitter zich tot de Vlaamse overheid met enkele vragen: (1) een administratieve vereenvoudiging voor de erfgoedeigenaar; (2) meer en betere samenwerking met de overheid en de administraties; en (3) het opbouwen van een dialoog tussen de verschillende administraties zelf. Daarnaast benadrukte de voorzitter dat Landelijk Vlaanderen samen met de politiek en de administratie wenst te bouwen aan een landgoedconcept. Zulk concept bestaat reeds in andere landen, maar nog niet in Vlaanderen. Verder deed hij een oproep naar de Boerenbond en ABS om samen, met een duidelijk voorstel voor een nieuwe pachtwetgeving, naar de Vlaamse regering te stappen. Tot slot bracht hij ook de nodige dankwoorden uit.

Het ontstaan van een godendrank

In 1794 nemen 10 monniken, op de vlucht voor de Franse Revolutie, hun intrek in de klooster-boerderij in Westmalle. Het is uiteindelijk na de verheving van het klooster tot trappistenabdij op 22 april 1836 dat de monniken bier beginnen brouwen voor eigen gebruik. Door de uitbreiding van de brouwerij in de jaren 30 kan ook het publiek genieten van hun specialiteit: Tripel van Westmalle. Naast deze biersoort, brouwen de monniken nog de 'Dubbel' en 'Extra van Westmalle'. Tijdens het middagmaal drinken de monniken steevast een glas Westmalle tafelbier, vergezeld met hun zelfgemaakte kaas.

Landgoed in de kijker

Seger van Voorst tot Voorst, directeur/bestuurder Het Nationale Park De Hoge Veluwe, Nederland

Interview door Jurgen Tack, algemeen directeur Landelijk Vlaanderen & Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos

Life+ Land is for Ever

Op 1 april 2018 start het 'Preparatory Life+' project 'Land is for Ever'. Dit Europese project wordt gecoördineerd door onze Europese koepelorganisatie ELO (European Landowners' Organization). ELO werkt hiervoor samen met twee belangrijke partners: The Nature Conservancy (USA) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB-Vlaamse Overheid). Maar ook Landelijk Vlaanderen participeert!

Het project wil nagaan hoe private eigenaars over geheel Europa staan ten opzichte van verschillende private natuurbehoudsinstrumenten. Ook de nieuwe natuurregeling in Vlaanderen, die private eigenaars heel wat mogelijkheden geeft, zal hun daarbij voorgelegd worden. Landelijk Vlaanderen maakt alvast gebruik van dit unieke project om op het terrein in Vlaanderen privaat natuurbeheer te realiseren. Een goede reden voor 'De Landeigenaar' om in de volgende nummers op zoek te gaan naar succesvolle voorbeelden van privaat natuurbeheer.

want ik had reeds een baan en zat niet meteen op vinkentouw. Er werd mij daarenboven gevraagd om in het Park te wonen en dat wilde ik echt niet. Ik woon zelf op een privaat domein samen met mijn echtgenote en kinderen. Noch ik, noch mijn vrouw vonden het fijn om boven de zaak te moeten gaan wonen. En toen de voorzitter van het Park me vroeg wat ik vond van de dienstwoning, moest ik laten weten dat ik daar geen gebruik van zou maken. Bij mijn tweede gesprek met twee andere leden van de Raad van Toezicht, mensen uit het bedrijfsleven, had ik een heel ander soort gesprek. Op het einde van het gesprek kwam opnieuw de dienstwoning tevoorschijn. Ik liet weten erover nagedacht te hebben, maar besloten te hebben daar geen gebruik van te maken. Toen kreeg ik groot gelijk. En dus werd ik directeur van De Hoge Veluwe

JT: U bent directeur van het nationaal park De Hoge Veluwe. Hoe wordt men dat?

SVV: Ik heb eigenlijk nooit gedacht dat ik directeur van Het Nationale Park De Hoge Veluwe zou worden. Ik werd eigenlijk gevraagd, samen met een viertal andere personen, om te solliciteren. Blijkbaar lever-

de ik de beste sollicitatie af. Ik reageerde daarbij niet op een advertentie, hoor. De Hoge Veluwe gaat kijken in de markt waar er geschikte mensen zitten. Dan worden enkele mensen uitgenodigd, gaat men deze testen en dan komt daar iemand uit. Het was evenwel bijna verkeerd gelopen

© Marleen Ickema

 “Noch ik, noch mijn vrouw vonden het
 fijn om boven de zaak te moeten gaan
 wonen.”

JT: Waarin is uw park verschillend van andere Nederlandse natuurreservaten?

SVV: Het grootste verschil is dat het heel actief beheerd wordt en dat wij continu aan het tuinieren zijn. Ons doel is om een zo hoog mogelijke biodiversiteit te bereiken. Dat is niet alleen een uitdaging, dat is voor ons een echte erezaak. Het bereiken van een hoge biodiversiteit kan maar door actief in te grijpen. Wanneer je niet ingrijpt, wordt het chaos en dan gaan allerlei soorten verdwijnen. Dat is ook bewezen. Ik ben van de ‘old school nature conservationists’, met een actief beheer voor ogen. Dat was ook reeds voor mijn tijd de aanpak in De Hoge Veluwe.

JT: Gaat het hier over natuurbehoud of natuurmanagement?

SVV: Het gaat over beiden. We willen het landschap behouden met de kwaliteiten van rond 1900 en dat lukt ons ook. Het beheer is helemaal gericht op de doelstelling om een zo hoog mogelijke diversiteit te bereiken.

JT: Kan men vandaag natuur beheren à la 1900 terwijl het klimaat wijzigt?

SVV: Neen, dat kan niet. We beheren het gebied niet zoals in 1900. We doen het nu op onze manier, maar we trachten wel het landschap van toen te handhaven. Vandaag kunnen we gelukkig het beheer

doen met moderne technieken. We gaan evenwel enkel het terrein op met machines wanneer het absoluut niet anders kan. Wij laten in de open gebieden de bomen niet rooien met machines maar met de hand. Dat kan slechts door de steun van zeer veel vrijwilligers.

 “Als wij een corridor willen maken
 voor vlinders van het ene gebiedsdeel
 naar het andere door bos te kappen.
 Wel, dan nemen we die beslissing op
 maandag en de volgende dag staat
 men te zagen.”

JT: Krijgen nieuwe soorten een kans in het Park?

SVV: Ja. Als het geen invasieve soorten zijn dan kunnen nieuwe soorten een plaats krijgen in het Park. Maar met name de bestaande soorten krijgen een grote kans. Wij proberen uitsterven te voorkomen maar niet tot elke prijs. Op zeker ogenblik moet je ook kunnen accepteren dat een soort zich niet langer thuis voelt in een gebied. Wij maken voortdurend keuzes en het leuke van De Hoge Veluwe is dat we een kleine club zijn. We werken met 140 mensen en het is ook maar 5.500 ha. Wij hebben heel korte aansturinglijnen. Ik heb een managementteam van 4 afdelingshoofden. Die werken volledig zelfstandig. Daar bemoei ik me helemaal niet mee. We zien elkaar ▶

© De Hoge Veluwe

Landschapsgrafie

iedere maandag even om de verschillende activiteiten met elkaar af te stemmen. Als er finaal besluiten moeten worden genomen dan doe ik dat. Veelal is dat evenwel niet nodig omdat dingen helemaal vanzelf gaan. We zijn een heel platte organisatie. Als wij een corridor willen maken voor vlinders van het ene gebiedsdeel naar het andere door bos te kappen. Wel, dan nemen we die beslissing op maandag en de volgende dag staat men te zagen.

"We zijn niet van het volk maar voor het volk."

JT: Dan hebben jullie geen vergunning nodig van de overheid?

SVV: Dat ligt eraan. Bij kaalkap uiteraard wel. Maar veelal niet. We werken volgens een 5 jaar durend beheersplan. Daar komt de overheid evenwel niet tussen. Als private eigendom hoeven we ons niet te verantwoorden naar de overheid of naar het grote publiek. We zijn niet van het volk, maar voor het volk. We zijn aan niemand verantwoordelijk schuldig, maar ik moet zelf verantwoording afleggen aan onze Raad van Toezicht. Gelijktijdig zijn we wel heel erg transparant. We hebben een beheerplan voor de terreinen en de gebouwen, een natuurbehoudsplan, een bezoekersmanagementplan, een horecabeleidsplan.

JT: Jullie zijn een van de weinig private natuurparken.

SVV: In Nederland zijn er van de 20 nationale parken maar twee privaat. De 18 andere liggen aan het (geld)infuus en worden betaald met overheidsmiddelen. Het andere private natuurpark is van Natuur-

monumenten. Dat is eigenlijk een semi-private structuur. Wij zijn dus het enige echte particuliere park.

JT: Ontvangen jullie subsidies?

SVV: Bijna 10% van het budget zijn subsidies via de natuurbijdrageregeling. Het betreft hier subsidies voor natuuronderhoud. Deze regeling krijgt iedereen. Ook alle bos-eigenaren. We zijn dan ook niet bevoordeeld ten opzichte van andere partners actief in het natuurbehoud.

JT: Jullie hebben centraal in het domein een wereldberoemd museum. Zou het Park privaat uitgebaat kunnen worden zonder het museum?

SVV: Dat zouden we zeker kunnen, maar het zou wel anders aangestuurd moeten worden. We zouden dan niet de dingen kunnen

doen die we nu doen. Het museum is goed voor 1/3de van de bezoekers, 1/3de komt enkel voor het Park en 1/3de komt voor een combinatie van Park en museum. Maar ook zonder museum zouden wij in staat zijn om heel wat mensen aan te trekken. We hebben ook zelf een 2-tal musea: het jachthuis Sint-Hubertus en het Museonder over alles wat zich in de bodem afspeelt. We hebben ook de witte fietsen waarmee bezoekers het Park kunnen bezoeken. Dus ja, ik denk dat we een heel eind zouden kunnen komen, ook zonder de aanwezigheid van het museum.

JT: Hoeveel bezoekers hebben jullie op jaarbasis?

SVV: Nu bijna 600.000. De toegangsgelden zijn samen met de horeca een heel belangrijke inkomstenbron, evenals huizenverhuur,

erfpacht, winkel en excursies. Je kunt het niet gek genoeg bedenken. Het is in dat opzicht een echt bedrijf.

JT: Kent u andere private parken waarvan u zegt, laat dat maar eens een voorbeeld zijn?
SVV: Ja, diverse. Mijn favoriet is het Abruzzo in Italië, een prachtig gebied tussen Rome en Napels. Heel groot, ik denk 80.000 ha. Er zitten beren, wolven, ja zelfs mensen (lacht, nvd.), uitgestorven dorpen en weer andere dorpen die vollopen met entrepreneurs. Daar is een heel goede samenwerking tussen staat, gemeenten en particuliere grondbezitters. Ook de Amerikaanse parken zijn heel bijzonder al zijn deze in handen van de staat. In de UK heb je heel mooie gebieden die deels staat en deels privé zijn. Andere zijn dan weer puur privé.

Het Park bezoeken?

Bent u geïnteresseerd in een bezoek aan Het Nationale Park De Hoge Veluwe? U vindt hieronder heel wat praktische informatie.

Route

Het Nationale Park De Hoge Veluwe is gelegen tussen Arnhem, Ede en Apeldoorn. De ingangen van het Park bevinden zich in Hoenderloo, Otterlo en Schaarsbergen. Otterlo is de drukste, we raden daarom aan om ingang Schaarsbergen of Hoenderloo te gebruiken.

Adressen

- Ingang Otterlo: Houtkampweg 9 - 6731 AV - (GPS: 52.102841,5, 5.787255)
- Ingang Hoenderloo - Houtkampweg 13 - 7352 TC - (GPS: 52.1182267, 5.872661)
- Ingang Schaarsbergen - Koningsweg 17 - 6816 TC
- Bezoekerscentrum - Houtkampweg 9c - 6731 AV Otterlo

Afstanden tot het Bezoekerscentrum:
 Hoenderloo: 4 km, Otterlo: 3 km en Schaarsbergen: 10 km.

Kröller-Müller Museum

Houtkampweg 6 - 6731 AW Otterlo - krollermuller.nl

Hiernaast vindt u de openingstijden van het Park, het Bezoekerscentrum, het Kröller-Müller Museum, Jachthuis Sint Hubertus, de Theekoepel, en Parkrestaurant De Hoge Veluwe.

Openingstijden Park

Het Park is elke dag toegankelijk tot één u. voor sluitingstijd

- januari t/m maart: 9-18 u.
- april: 9-20 u.
- mei: 9-21 u.
- juni en juli: 9-22 u.
- augustus: 9-21 u.
- september: 9-20 u.
- oktober: 9-19 u.
- november en december: 9-18 u.

Het Bezoekerscentrum, het Museonder en de Parkwinkel zijn dagelijks geopend.

- januari t/m maart: 9.30-17 u.
- april t/m oktober: 9.30-18 u.
- november t/m december: 9.30-17 u.

Het Kröller-Müller Museum is elke maandag gesloten, behalve op feestdagen. Op 1 januari is het museum gesloten. Dinsdag t/m zondag en feestdagen: 10-17 u. Beeldentuin: 10-16.30 u.

Het museumrestaurant Monsieur Jacques is tijdens openingstijden van het museum geopend van 10 tot 16.30 u.

Jachthuis Sint Hubertus is enkel te bezoeken middels een rondleiding. Door het beperkte aantal rondleidingen en beschikbare plekken per rondleiding raden we aan om vooraf te reserveren.

Toegangsprijzen

Zie <https://www.hogeveluwe.nl/nl/bezoek-het-park/entreprijzen>

“De meeste NGO’s zijn opgericht door private grondeigenaren, mensen uit het bedrijfsleven en jagers of een combinatie van de drie. Dat wordt vandaag wel eens vergeten. Maar laat ze maar eens aantonen dat ze beter kunnen dan wat we hier op De Hoge Veluwe realiseren.”

JT: Uw park is een voorbeeld voor velen. Het is private eigendom en wordt privaats beheerd. Vaak horen we nochtans dat de privé geen behoorlijk natuurbeheer op poten kan zetten.

SVV: Dat blijft me verbazen en getuigt ook van een heel grote arrogantie. Privaats beheer bestond reeds wanneer het woord

natuurbehoud nog uitgevonden moest worden. De meeste NGO’s zijn opgericht door private grondeigenaren, mensen uit het bedrijfsleven en jagers of een combinatie van de 3. Dat wordt vandaag wel eens vergeten. Maar laat ze maar eens aantonen dat ze beter kunnen dan wat we hier op De Hoge Veluwe realiseren.

JT: Jacht is vaak een heikel punt wanneer we spreken over natuurbehoud.

SVV: Niet bij ons. Wij hebben daar geen probleem mee. Jacht is bij ons een onderdeel van het totale beheer. Geen doel maar een middel om de resultaten van het beheer te verbeteren. ▶

Wij schieten per jaar tussen de 300 en de 600 dieren, afhankelijk van hoeveel mast (eikels en beukennotjes) er is. Maar we leggen wel uit waarom we jagen. Niet alleen voor het eten of omdat we het leuk vinden. Het is een absolute noodzaak. Herten eten kruiden en beschermde planten, vaak gaat het over door Europa beschermde soorten, en vernietigen de bosverjonging. Wilde varken eten adders en gladde slang, het vliegend hert (keversort) en allerlei insecten. Als we alle everzwijnen in het Park laten lopen zonder in te grijpen dan verdwijnt een groot deel van de waardevolle fauna.

JT: Ook predatorbeheer heeft vaak een heel negatieve bijklank.

SVV: Ik ben daar heel ongelukkig over. Heel wat dingen mogen en kunnen we niet meer. Dat is op zich heel dom. Ik ga dat niet kunnen veranderen vrees ik. In de UK heeft men echter proeven gedaan met percelen waar alles bestreden werd en weer andere percelen waarop helemaal niet ingegrepen werd. Op deze percelen waarop ingegrepen werd kwamen soorten tevoorschijn die gedurende vele jaren afwezig waren geweest. We moeten alle druk uitoefenen op Europe om hier een degelijk beleid rond uit te werken.

JT: Welke instrumenten zou de overheid moeten creëren/inzetten om privaat beheer aantrekkelijk te maken? Wat staat op uw verlanglijstje?

SVV: In de eerste plaats minder regels, minder bureaucratie en minder juridisering. Wat ik zeker niet wil is afhankelijk zijn van subsidies. Geld vinden we zelf wel. Laat ons gewoon ondernemen voor en met de natuur. Dan lukt het ons wel.

JT: Ook natuurbehouds-NGO's zien zich vandaag als private beheerders/eigenaars van natuur. Terecht? Waar ligt het verschil met uw definitie van privaat beheer?

SVV: Formeel klopt dit. Ze zijn immers een rechtspersoon via stichtingen en verenigingen. Volgens de letter van de wet zijn ze dan private organisaties. Maar er is een heel erg groot verschil tussen een particulier en een particulier. Bij de NGO's gaat om 17 uur het licht uit en gebeurt er niets mee. Wij gaan dag en nacht, ook in het weekend, door. Echt particulier bezit heeft een echte ziel, bij natuur NGO's is er een dode hand. Ik heb daar zo niet op.

"Het is veel verstandiger om te streven naar zelfstandigheid."

JT: Wat gebeurt er als morgen de Nederlandse Overheid niet langer in staat zou zijn om subsidies te voorzien voor natuurbehoud.

SVV: Dan krijg je een hoop gejammer en dramatisering. Maar op De Hoge Veluwe tonen we perfect aan dat het ook kan met weinig subsidies. Dat is veelal het geval bij private initiatieven. Wie natuurlijk voor 100% afhankelijk is van subsidies zal het dan bijzonder zwaar krijgen. Het is veel verstandiger om te streven naar zelfstandigheid. Dan kan niet altijd, maar doe het dan toch zoveel als mogelijk.

"We werken wel samen. Maar vaak leidt die samenwerking tot een innige omhelzing die eindigt in een doodskus en dat wil ik niet meer."

JT: Is voor u een samenwerking met natuur-NGO's een onmogelijke zaak?

SVV: We werken wel samen. Maar vaak leidt die samenwerking tot een innige omhelzing die eindigt in een doodskus en dat wil ik niet meer. Ik wil wel nog samenwerken maar op basis van gelijkwaardigheid. Ik heb geen zin meer in dat dominante gedoe waarbij zij het steeds beter weten dan wij. Samenwerken betekent bij hun vaak doen wat zij zeggen. Dat is voor mij geen samenwerking.

© Hans Drijver

© Hans Drijver

Wel werk ik graag samen met mensen die respecteren dat we een eigen visie en een eigen mening hebben. Zo hebben we hier regelmatig discussies over de rasters rond De Hoge Veluwe. Wanneer we deze verwijderen is dat evenwel het einde van De Hoge Veluwe. Dus daar willen we niet meer over praten.

JT: In Nederland bent u initiatiefnemer van een rechtszaak die pleit voor gelijke rechten voor zowel natuurverenigingen als private eigenaars. Waar staat de zaak momenteel?

SVV: We zitten nu in Luxemburg (Hof van Justitie van de Europese Unie) en we verwachten binnen afzienbare tijd een uitspraak. Dat kan allerlei kanten uitgaan. De Nederlandse staat zou kunnen de opdracht krijgen om de rente terug te vorderen of het gehele bedrag, zijnde de waarde van de grond die naar natuur-NGO's is gegaan, terug te betalen. Dat laatste lijkt me onwaarschijnlijk maar het kan. Een derde mogelijkheid is dat men stelt dat de Europese Commissie gelijk had maar dat we men nog wat bijkomende informatie nodig heeft. Dan komt er wellicht weer enkele jaren uitstel.

JT: Ook In Vlaanderen wacht men op een uitspraak in deze zaak om al dan niet verder te gaan met een lopende rechtszaak.

SVV: In Vlaanderen hebben jullie reeds meer kunnen bereiken dan wij in Nederland. In Vlaanderen voorziet de wet nu een zekere gelijkheid tussen private eigenaars en natuurverenigingen. Daar staan jullie verder dan wij. Maar we moeten blijven vechten! Eén ding is zeker: wat ook het scenario wordt, we gaan winnen! We hebben tot op heden elke procedurestap gewonnen. Maar zeker weten doe je dat pas bij de definitieve uitspraak.

JT: Dan wens ik u heel veel succes toe met de toekomst van De Hoge Veluwe!

Landelijk VASTGOED ANDERS BEKEKEN

landelijk wonen

bouwkundig erfgoed

agrarisch vastgoed

Jacht

De groeiende everzwijnpopulatie in Europa

Met steun van het Europees Fonds
voor Regionale Ontwikkeling

Feel Wood
Forêt Pro Bos

Vlaanderen
is natuur

Auteur: Jurgen Tack, algemeen directeur Landelijk Vlaanderen & Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos

Op 26 juni werd in het Europees Parlement een hoorzitting gehouden over de sterk toenemende everzwijnpopulaties in Europa. Een wetenschappelijk rapport van onze Europese koepelorganisatie, ELO, werd er aan de EU Parlementsleden en het aanwezige publiek voorgesteld. Het rapport is gebaseerd op meer dan 5.000 wetenschappelijk gevalideerde artikels die verschenen in wetenschappelijke vakbladen sinds 1977. De toenemende wetenschappelijke interesse in de problematiek van de sterk groeiende everzwijnpopulatie in Europa blijkt overduidelijk uit het sterk toenemend aantal wetenschappelijke publicaties over het onderwerp.

Het voorgestelde rapport geeft een overzicht van de aantallen everzwijnen in een groot aantal Europese lidstaten. Zonder uitzondering zien we een sterke toename. De data voor België zijn enkel afkomstig uit Wallonië en geven een populatiegroei aan van een 5.000-tal in het begin van de jaren 80 tot bijna 30.000 in 2012. In Vlaanderen komt het everzwijn voor het eerst voor in 2006 maar ook hier kent het een exponentiële groei in het laatste decennium.

De groeiende everzwijnpopulaties over geheel Europa hebben verschillende negatieve effecten op de mens.

Negatieve effecten van everzwijnen

Gezondheid

Everzwijnen zijn verantwoordelijk voor de overdracht van verschillende ziektes op zowel dier als op mens. Het aantal meldingen van ziekteoverdrachten in de medische literatuur gaat van 623 in de periode 1980 tot en met 1984 naar 15.500 in de periode 2010 tot en met 2014.

Huishoudelijk afval als voedingsbron

Een toenemend aantal everzwijnen begeeft zich in de stad op zoek naar voeding.

Daarbij wordt voornamelijk huishoudelijk afval geïsoleerd. In talrijke Europese steden trekt het everzwijn actief de stad in: Berlijn, Barcelona, Rome, Vilnius, Budapest, Genua, Milaan, Toulouse, Pau, ... In Berlijn heeft men weet van 5.000 tot 8.000 everzwijnen die zich in de stedelijke omgeving ophouden. Op zoek naar voeding richten ze vaak een ravage aan wanneer ze huisvuilzakken openscheuren.

Schade aan landbouwgewassen

Het everzwijn is vandaag een van de

belangrijkste oorzaken van schade aan landbouwgewassen met een groot economisch verlies als gevolg. Een toenemend aantal Europese landen compenseert hun landbouwers voor de opgelopen schade. De uitgekeerde schadevergoedingen nemen jaar na jaar toe. Intussen worden jaarlijks reeds vele miljoenen euro's uitbetaald aan getroffen landbouwers. Zo keerde de Franse overheid in 1973 nog € 2,5 miljoen uit aan schadevergoedingen. In 2005 was dat opgelopen tot € 21 miljoen en in 2008 reeds tot € 32,5 miljoen. Gewassen die het vaakst

schade oplopen door everzwijnen zijn maïs, aardappelen, bonen, erwten, suikerbieten en granen.

Biodiversiteit

Het everzwijn woelt grote gebieden om. Het beperkt zich daarbij niet alleen tot landbouwgebieden. Ook natuurgebieden moeten er vaak aan geloven. Door het omwoelen van de grond wordt de plantengemeenschap soms zwaar verstoord. Door het omwoelen van de bodem krijgen invasieve exoten vaak ook de kans om zich versneld te vestigen.

Verkeersongelukken

Naast jacht zijn verkeersongelukken de belangrijkste doodsoorzaak bij everzwijnen. Cijfers zijn niet altijd makkelijk te achterhalen omdat aanrijdingen met everzwijnen niet afzonderlijk worden gemonitord door verzekeringsmaatschappijen. In Zweden beschikt men wel over de nodige cijfers en daar blijkt het aantal ongelukken met everzwijn gestegen te zijn van 572 in 2003 naar 4.153 in 2012.

Oorzaken van de toenemende populaties

Jacht

In Europa neemt het aantal jagers geleidelijk af. Hoewel er meer everzwijnen worden geogst met minder jagers, is de geogste hoeveelheid onvoldoende om de groeiende populaties in te perken.

Jachtpraktijk

Door de negatieve houding van een groeiende groep mensen ten opzichte van jacht heeft de jagerij zich zelf striktere regels opgelegd. Zo worden niet langer jonge everzwijnen of zwangere zeugen geschoten. Jagers zullen dan ook bij voorkeur volwassen exemplaren schieten.

Demografie

Natuurlijke predatoren zullen eerder jonge en zwakke dieren doden. Deze dragen evenwel minder bij aan de aangroei van de populatie. Jacht heeft hierdoor een groter regulatiepotentieel dan de aanwezigheid van predatoren. Een te hoge jacht- of predatiedruk zet everzwijnen dan weer aan om sneller hun jongen te werpen waardoor deze versneld zullen bijdragen aan de populatiegroei.

Besluiten

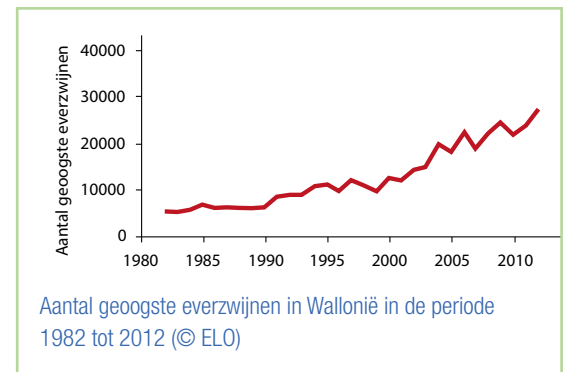
1. Analyse van de gegevens per EU-lidstaat tonen aan dat de everzwijnpopulatie over geheel Europa significant is toegenomen gedurende de laatste 30 jaar
2. De toename van de everzwijnpopulatie beïnvloedt de verspreiding van ziektes, de gezondheid van dieren en mensen, en veroorzaakt schade aan landbouwgewassen en biodiversiteit. Deze effecten hebben een rechtstreekse economische impact.
3. Het aantal verkeersongelukken waarbij everzwijnen betrokken zijn neemt toe.
4. De recreatieve jacht heeft de populatietoenames van het everzwijn niet kunnen verhinderen. Anderzijds zou het probleem, zonder de recreatieve jacht, wellicht nog groter geweest zijn.
5. Wetenschappelijk bewijs toont aan dat de toename van de everzwijnpopulaties wordt beïnvloed door de dalende trend in het aantal jagers, door wijzigende jachtgebruiken, door herbebossing en door de toenemende aanwezigheid van voeding (mast en landbouwgewassen)
6. Het is duidelijk dat de belangrijkste variable die verantwoordelijk is voor de groeiende everzwijnpopulaties in Europa het wijzigende klimaat is. Hogere temperaturen in de winter en de lente beïnvloeden sterk de voortplanting (hogere temperatuur in de winter) en de overleving van jonge everzwijnen (hogere temperatuur in de lente). Klimaatwijziging speelt ook een belangrijke rol bij de grotere voedselaanwezigheid (mast en landbouwgewassen). Hierdoor wordt het positieve effect van klimaatwijziging op de overleving van de soort nog versterkt.

Bijkomende voeding

Jagers maken gebruik van verschillende vormen van bijvoederen met het oog op het lokaal concentreren van everzwijnen. Dit gebeurt vaak om de everzwijnen makkelijker te kunnen tellen, te bejagen of om de dieren een alternatief te geven voor de voeding die ze vinden in landbouwakkers. Het bijvoederen, wanneer uitgevoerd met onvoldoende kennis, kan evenwel op zich leiden tot een versnelde groei van de populatie.

Klimaat

Klimaat is wellicht de belangrijkste variabele die de sterk toenemende populatie verklaart. Hogere temperaturen geven de everzwijn-

jongen immers een veel hogere kans om de winter te overleven. Bovendien heeft de klimaatwijziging ook een positieve impact op de opbrengst van tal van landbouwgewassen die op hun beurt dan weer een voedingsbron zijn voor de everzwijnen.

Herbebossing

In Europa groeit het bosbestand weer aan. Hierdoor ontstaat heel wat bijkomend habitat dat uitstekend geschikt is voor everzwijnen.

Rust

Een ander fenomeen dat in grote delen van Europa wordt gezien is dat heel wat mensen het platteland inruilen voor de stad. Hierdoor verwildert een deel van het platteland. Everzwijnen gedijen goed op rustige plaatsen. ▶

Voedselaanwezigheid

Mais en koolzaad zijn twee landbouwgewassen die in recente decennia steeds vaker worden verbouwd in Europa. Deze gewassen zijn evenwel ook ideale voedingsbronnen voor het everzwijn. Ook de vergroeningsmaatregelen binnen het Europees landbouwbeleid waarbij ondermeer mosterd wordt aangeplant, geeft het everzwijn gelijktijdig bijkomend habitat waar het ongemerkt kan verblijven als een bijkomende voedselbron.

De primaire natuurlijke voedingsbron van het everzwijn is evenwel mast (een verzamelnaam voor noten en vruchten in het bos). Jaren waarin deze voedingbron veelvuldig aanwezig is noemt men mastjaren. Het aantal mastjaren neemt evenwel snel toe omdat de toenemende wintertemperaturen ten gevolge van de klimaatwijziging een positief effect hebben op de aanwezigheid van mast.

Hoe ingrijpen?

Jacht

Jacht kan een zeer effectieve vorm van regulatie zijn wanneer deze met kennis van zaken gebeurt. De klopkacht is bij everzwijn de meest effectieve vorm van jacht maar krijgt steeds vaker een negatieve weerklank bij het grote publiek. In heel wat Europese lidstaten blijkt de jacht op everzwijn gesloten te zijn in periodes waar de jacht op everzwijn het sterkste effect kan hebben op de populatie.

Bijvoederen

Wanneer het bijvoederen op een wetenschappelijk onderbouwde manier gebeurt, kan het bijvoederen een belangrijk hulpmiddel zijn om de jacht op everzwijn meer effectief te laten verlopen.

Fencing

Het afschermen van landbouwgewassen kan lokaal een oplossing zijn. In streken waarbij de landbouw sterk gefragmenteerd is, zoals in Vlaanderen, is dit evenwel een zeer dure oplossing omdat de omtrek van de landbouwpercelen bijzonder hoog ligt ten opzichte van de oppervlakte.

Nood aan betere ondersteuning

Wildbeheerders hebben nood aan een veel sterkere (wetenschappelijke) ondersteuning. Vaak hebben ze onvoldoende kennis van recente wetenschappelijke ontwikkelingen die hun kunnen helpen het wildbestand op een effectieve en efficiënte wijze onder controle te houden. Het Wildlife Estates Label is zo

Aanbevelingen

1. Ontwikkel een Europese databank met alle relevante data over de everzwijnpopulaties in Europa. Het huidige gebrek aan een degelijke dataset kan maar aangepakt worden door een gemeenschappelijke inspanning van zowel wetenschappers, jagers als natuurbeschermers. Er is daarbij nood om gemeenschappelijke methodologieën te ontwikkelen voor het verzamelen van objectieve data en voor het correct samenbrengen van data uit verschillende bronnen (jachtstatistieken en data van lokale studies). Dit moet leiden tot een beter en meer effectief beheer van everzwijnpopulaties en minder negatieve interacties tussen mens en everzwijn.
2. Er is nood om de jachtpraktijk substantieel bij te sturen met het oog op het onder controle houden van de groeiende everzwijnpopulaties:
 - Zich richten op de meest relevante leeftijdscategorieën (60% van de nakomelingen zijn afkomstig van everzwijnen die niet ouder zijn dan 2 jaar en meer dan 30% van de nakomelingen zijn afkomstig van everzwijnen jonger dan 1 jaar)
 - Gebruik maken van de meest effectieve jachttechnieken
 - Drijfjacht mogelijk maken gedurende het hele jaar
 - Jachtperiode uitbreiden (naar het gehele jaar)
3. Het bijvoederen en aankorrelen toelaten maar beter reguleren, vertrekkende vanuit een wetenschappelijk onderbouwde methodologie.
4. Het grote publiek beter informeren over de negatieve relaties tussen mens en everzwijn en hoe deze te vermijden.
5. Samenwerking tussen overheden, wetenschappers, landeigenaars en natuurbehoudsgroeperingen moet versterkt worden.
6. Nood aan het ontwikkelen en uitvoeren van strategieën die erop gericht zijn de negatieve gevolgen van everzwijnen op de mens (landbouwschade, ongelukken, ...) te minimaliseren
7. Private landbeheerders moeten beter ondersteund worden met passende instrumenten (bv. het Wildlife Estates Label)
8. Bovenstaande aanbevelingen moeten gecombineerd en toegepast worden met inachtneming van de lokale situatie.

een initiatief. Natuurbeheerders en landeigenaars worden via dit label geholpen hun domein zo maximaal mogelijk te beheren in functie van de aanwezige biodiversiteit. In Vlaanderen wordt het Wildlife Estates Label vertegenwoordigd door Landelijk Vlaanderen.

MEERSMAN & VAN KEER
ADVOCATENASSOCIATIE

Specialisaties

- > Landbouwrecht en de Pachtwet
- > Milieurecht - Milieuvergunningen
- > Eigendomsrecht - Erfdienstbaarheden
Recht van uitweg
- > Bouwrecht - Stedenbouwkundige
vergunningen
- > Dieren: Koop - Verkoop - Aansprakelijkheid
- > Erfrecht en overdracht van het
familiale landbouwbedrijf

www.adv-mvk.be
Tel. 09 225 80 30

Willem Tellstraat 22, B-9000 GENT
Fax 09 225 73 26 - meersman.vankeer@adv-mvk.be

Telemak[®]

webcast
streaming
video services

Contact:

Emmanuel De Groef
Tel: +32 2 709 10 50
manu.de.groef@telemak.com
www.telemak.com

U beheert uw erfgoed met uiterste zorg.

Wij doen hetzelfde voor uw verzekeringen.

Wat u nauw aan het hart ligt, beschermt u met uiterste zorg. Of het nu gaat om uw patrimonium, uw professionele activiteiten of uw gezin. Wij dragen daar graag ons steentje aan bij. Dankzij onze jarenlange ervaring in het verzekeren van ondernemingen, bedrijfsleiders en zelfstandigen uit alle sectoren weten we perfect hoe we u optimaal kunnen beschermen.

Wenst u meer informatie of persoonlijk advies? Bel ons op **03 482 15 30** of mail naar **info@vandessel.be**.

Over Van Dessel Insurance Brokers

Van Dessel biedt onafhankelijk verzekeringsadvies aan ondernemingen en particulieren. Wij beheersen uw risico's met een pakket polissen op maat van uw bedrijf en uw gezin. En met juist advies van specialisten.

www.vandessel.be

NATUUR

Soort in de kijker

© Porseleinhoen, © CC BY-SA 3.0 - wikimedia.org

Porseleinhoen (*Porzana porzana*)

Classificatie: kraanvogelachtigen, rallen.

Statuut: Soortenbesluit categorie 2, ernstig bedreigd.

Lengte: 19 – 23 cm.

Herkenning: gele snavel, grijs met wit gevlekte onderdelen en bruin geschubde bovendelen. Onderstaart crèmekleuring, groene poten. Adulten beetje rood aan de snavelbasis.

Verspreidingsgebied: van Noord-Spanje tot Zuid-Scandinavië, oostelijk tot ver in Azië. 's Winters in Afrika, 's zomers zelden in België/Nederland.

Leefgebied: ondergelopen graslanden, riet- en zeggenmoerassen met een gevarieerd reliëf en een vrij stabiele waterstand van 10 – 20 cm.

Voeding: zeer gevarieerd: plantaardig voedsel, insecten, kleine visjes, amfibieën en andere ongewervelde dieren.

Levenswijze: trekvogel, nachttrekker, verborgen levenswijze.

Nest: in een zeggen-of pitruspol in ondiep water op een verhoging boven waterpeil.

Broedtijd: april – juni, 8-12 eieren, 18-24 dagen, vliegvlug na 45 dagen.

Beheer: behoud van zones met ondiep, permanent water en overgangszones naar een gevarieerde vegetatie bestaande uit grassen.

© Kleine dwergvleermuis, © Evgeniy Yakhontov - wikimedia.org

Kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*)

Classificatie: zoogdieren, vleermuizen, gladneuzen

Statuut: Soortenbesluit categorie 3, habitatrictlijn bijlage IV, onvoldoende data

Lengte: 3,6 cm – 5,1 cm; kleinste vleermuissoort in Europa

Spanwijdte vleugels: 19 – 23 cm

Gewicht: 3,5 – 8,5 g

Uiterlijk: lijkt sterk op de gewone dwergvleermuis, maar lichtere vacht kleur, (rood)bruine rugvacht, buikzijde geelbruin. Snuit en oren zwart. Korte stompe tragus. Iets korter oor en smallere neus.

Geluid: 52-60 kHz-type

Verspreidingsgebied: overal in Europa, behalve in het noorden van Scandinavië

Leefgebied: Voorkeur voor (stilstaand) water en rivierbegeleiden-de vegetaties

Voeding: zeer uiteenlopend en sterk afhankelijk van het plaatselijk insectenaanbod (bv. tweevleugeligen, vliesvleugelen, eendagsvliegen, gaasvliegen en voor een klein deel uit andere insecten)

Levenswijze: 's nachts actief, jaagt op kleine plekken in bossen en boven kleine wateren (o.a. overhangende takken). Jachtgebieden liggen gemiddeld 1,7 km van de kraamkolonie.

Zomerverblijfplaats: gebouwen achter gevelbekleding, spouwmuur, onder dakpannen, tussen dakbeschot maar ook in boomholten en vleermuiskasten

Winterverblijfplaats: zowel gebouwen, bomen als ook vleermuiskasten

Winterslaap: november/december – maart/april, soms worden de dieren voor een korte periode wakker.

Voortplanting: augustus – oktober, in de winterverblijfplaats.

Vanaf juni bezetten de mannetjes hun balts- en paarterritoria.

Draagtijd: tot juni - midden juli, afhankelijk van het voedselaanbod. 1 jong per worp, blind tot 3-5 dagen.

Vliegvlug: na 4 weken.

Volwassen leeftijd: na 6 weken.

Levensverwachting: maximum 8 jaar. Gemiddelde: 1,2 - 1,6 jaar.

Beheer: behoud van oude, dode en zieke bomen met holtes en natuurlijke rivierlopen en ruime overstromingsgebieden.

© Ruige dwergvleermuis, © Mnolf - wikimedia.org

Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*)

Classificatie: zoogdieren, vleermuizen, gladneuzen.

Statuut: Soortenbesluit categorie 3, habitatrichtlijn bijlage IV, niet bedreigd

Lengte: 4 – 5 cm

Spanwijdte vleugels: 22 – 25 cm

Gewicht: 6 – 15,5 g

Uiterlijk: lijkt sterk op de gewone dwergvleermuis. Roodbruine tot kastanjebruine rugvacht, buikzijde licht- tot geelbruin. Bruinzwarte oren, staart en vleugels. Bredere en langere vleugels dan de dwergvleermuis.

Geluid: 38-55 kHz-type

Verspreidingsgebied: Oost-Europa en Rusland. Jaarlijkse trekbewegingen tussen de zomer- en winterkwartieren, grote afstanden tot 2.000 km. Tijdens de zomer hoofdzakelijk solitaire mannetjes in West-Europa.

Leefgebied: open loofbossen, moerasbossen en andere waterrijke bosgebieden.

Voeding: vooral dansmuggen, maar ook pluim- en kriebelmuggen. Mindere mate kokerjuffers, bladluizen, gaasvliegen en andere kleine insecten.

Levenswijze: 's nachts actief na een half uur na zonsondergang, tot 10 min. voor zonsopgang. Jachtwijze verschilt naargelang landschap. In het bos jagen ze boven bosvijvers, langs bosranden, boven bospaden en open plekken en in percelen met een open structuur.

Zomerverblijfplaats: boomholten, achter losse schors en in vogel- en vleermuiskasten. In mindere mate in gebouwen.

Winterverblijfplaats: enkel bij zeer koud weer in warme plekken van gebouwen. Anders holle ruimten en spleten van gebouwen, in houtstapels, achter loshangend boomschors, in vleermuiskasten en in boomholten.

Winterslaap: oktober/november – eind maart, geen diepe winterslaap.

Voortplanting: augustus – oktober.

Draagtijd: tot midden juni. Meestal tweeling per worp, blind tot 3 dagen.

Vliegvlug: na 4 weken.

Volwassen leeftijd: na 6 weken.

Levensverwachting: tot 11 jaar.

Beheer: Behoud van oude, zieke bomen met holtes en spleten en losse schors.

LANDELIJK WONEN

VERKOOP AGRARISCH VASTGOED

- > De gespecialiseerde makelaar mbt hoeves en gronden in buitengebied.
- > Deskundige begeleiding bij verkoop van uw hoeve of aankoop van uw droomlocatie.

Op zoek of te koop, contacteer ons: DANNY DE PAUW 0475 55 58 34
JO MULLIE 0477 52 57 82

A | G | R | O
V A S T G O E D bvba

www.agrovastgoed.be

Bos

Een Green Deal voor houtverbranding in Vlaanderen

Auteur: Valérie Vandenabeele, Sr. Project Manager & Policy Officer, Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos & Hubertus Vereniging Vlaanderen

In de Landeigenaar in Vlaanderen nr. 74 publiceerden we reeds een artikel rond het gebruik van houtkachels en de fijnstofproblematiek, naar aanleiding van een studie van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en negatieve berichtgeving in beleid en media. Het departement Omgeving van de Vlaamse Overheid startte recent het overleg met verschillende stakeholders voor de opmaak van een Green Deal voor de huishoudelijke houtverwarming. De bosgroepen en het APB-NB werden daartoe uitgenodigd, naast diverse partners uit de kachelindustrie, energiesector, natuursector, universiteiten enz. Deze Green Deal is een taakstelling van het Vlaamse Luchtbeleidsplan 2030, dat doelstellingen formuleert ter verbetering van de luchtkwaliteit, zoals ook opgenomen in de VISIE2050.

Waarom?

Het gaat vooral om de problematiek van slechte verbranding van hout in oudere houtkachels, open haarden of gewoon slecht gebruik van houtverbrandende toestellen. Hierdoor komt schadelijk fijn stof vrij, maar ook een aandeel dioxines en PAK's, die kunnen resulteren in luchtwegproblemen en kanker.

Huishoudelijke houtverwarming levert een belangrijke bijdrage aan de doelstelling voor energieopwekking door hernieuwbare energiebronnen, maar is ook de oorzaak van een aantal problemen. In Vlaanderen waren in 2016 ca. 30% van het fijn stof en dioxines en meer dan 50% van het bezo(a)pyreen afkomstig van huishoudelijke houtverwarming. De belangrijkste oorzaken zijn het stoken

met hout in oudere en vervuilende toestellen en het slecht gebruik van toestellen. Daardoor is de luchtkwaliteit slechter tijdens het stookseizoen. Soms is er ook hinder voor omwonenden, er komen klachten en mogelijk zijn er ook gezondheidseffecten.

De problematiek van de huishoudelijke houtverbranding was ook deze winter weer actueel. Gelukkig bestaan er wel degelijk oplossingen. Die zullen worden uitgewerkt via de Green Deal huishoudelijke houtverwarming. Het gaat o.m. over de sanering van oude, slecht werkende toestellen, maatregelen voor betere installatie, onderhoud en gebruik van kachels en rookgasafvoer, ontwikkeling van zeer performante kachels, betere communicatie en handhaving.

Wat is een Green Deal?

Een Green Deal is een vrijwillige overeenkomst tussen (privé)partners en de Vlaamse overheid om samen een groen project te starten. Daarbij worden milieudoelen nagestreefd die hand in hand gaan met een verhoogde competitiviteit en een goede bedrijfsvoering. De overeenkomst bevat een duidelijke rolverdeling, een omschrijving van de verwachte resultaten, de hieraan gekoppelde acties en de tijdsplanning.

Er wordt bewust gebruik gemaakt van de dynamiek, de creativiteit en de kennis die in de samenleving aanwezig zijn om deze maatschappelijke (milieu-)uitdagingen aan te gaan. Zowel bedrijven en organisaties als de overheid kunnen voorstellen aanbrenge.

De Green Deal is een inspanningsverbintenis, geen resultaatverbintenis, tenzij de partijen dit anders willen. Alle partijen engageren zich om te doen wat binnen hun mogelijkheden ligt om het project te realiseren. Het convenant moet de weg vrijmaken, zorgt voor een versnelling of dient als hefboom voor andere (gelijkaardige) initiatieven. De doorlooptijd is in het ideale geval niet langer dan drie à vier jaar. De opgedane ervaring en kennis komt in een eindrapport dat publiek verspreid wordt via de Green Deal website. Om dit instrument voldoende slagkracht te geven is een beleidsdomeinoverschrijdend draagvlak en samenwerking tussen de overheden noodzakelijk.

Hoe goed stoken? (uit LE74)

Willen we de luchtvervuiling verminderen, dan moeten we uiteraard verder kijken dan alleen het brandhout. Zo moet men ten eerste een duidelijk verschil maken tussen de open haard en de houtkachel. Een houtkachel heeft sowieso een veel hoger rendement dan een open haard. Maar nog veel belangrijker is de ouderdom van kachel, want oudere toestellen stoten veel meer uit. Volgens de beroepsvereniging Agoria-CIV, die de fabrikanten van kachels vertegenwoordigt, zou de uitstoot van fijn stof fel verminderen (tot wel 90%, studies Europa en VITO) als iedereen moderne toestellen met een hoog rendement zou gebruiken. Bovendien zou het fijn stof uit moderne houtverbranding 5 maal minder toxisch zijn en wordt het 16 maal sneller weer uitgeademd, omdat het eerder mineraal is van aard en nagenoeg geen koolwaterstoffen bevat.

Zorg ook voor een goede, gelijkmatige verbranding van het hout door een goed onderhouden en geventileerde kachel (mooie gele vlammen). En let op bij mistig en windstil weer, want dan blijft de rook in en rond het huis hangen.

Zo zou 70% van de houtverbranders gratis hout voor de houtkachel hebben uit o.a. privébossen.

Met steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Interreg
 France-Wallonie-Vlaanderen UNION EUROPÉENNE
EUROPESE UNIE

Feel Wood
Forêt Pro Bos

 Vlaanderen
 is natuur

Via de Green Deal nemen de partners initiatieven rond een aantal acties. Zo wil men een visie en strategie uitrollen om de slechte houtverbranding aan te pakken. Ook wil men de houtstromen kanaliseren, waaruit nu veel gratis hout beschikbaar is. Zo zou 70% van de houtverbranders gratis hout voor de houtkachel hebben uit o.a. privébossen. Er is momenteel te weinig cascadering van hout. We zijn immers bekend met het probleem dat vele boseigenaars hun bos niet duurzaam beheren omwille van diverse redenen: geen tijd, geen kennis, geen interesse, onwetendheid, te kleine oppervlakte voor rendabel beheer... Daarom wil men via de Green Deal ook trachten oplossingen te zoeken voor een meer kwalitatief beheer van bossen, waardoor meer hoogwaardig hout uit de bossen wordt gehaald, zodat niet alle hout louter voor verbranding zou dienen. Een belangrijke taakstelling, die we van nabij opvolgen, want er zijn op dat niveau vele knelpunten te bespeuren...

Verbrandingshout kan daarentegen zeker niet verdwijnen. Het is immers een belangrijke inkomstenbron die natuurlijk

ontstaat vanuit duurzaam bosbeheer. Wil men kwaliteitshout op een duurzame manier bekomen, moet een kwaliteitsboom immers doorheen de groeicyclus beetje bij beetje vrijgesteld worden door omringende concurrerende (minderwaardige) bomen te kappen. Deze doen vaak dienst als brandhout, wat goede opbrengsten levert, waardoor de bosbouw zelfstimulerend is. En hoewel er andere bronnen voor verwarming zijn, zou het niet verstandig zijn deze zelfstimulatie weg te nemen.

Het resultaat zou immers zijn dat het bosbehoud (en natuurbehoud) in Vlaanderen als een kaartenhuisje in mekaar stort.

Het resultaat zou immers zijn dat het bosbehoud (en natuurbehoud) in Vlaanderen als een kaartenhuisje in mekaar stort, want wie zal het verlies van deze natuurlijke inkomensbron dan vergoeden? Bosbeheerders hebben immers ook kosten voor bosbeheer: aanplant, snoei, vrijstellen, wildbescherming, bosrandenbeheer, openplekkenbeheer, verzekeringen, opleidingen, materialen enz.

De rol van bossen

Wat kunnen we nog meer doen? Zorgen voor meer bos, houtkanten en stadsbomen, om de effecten van onze verwarming op te vangen, want meer groen zuivert de lucht. En daar zetten wij met de bosgroepen en de private boseigenaars ook volop op in, via het bebossen van gronden en het duurzaam beheer van bos. Daarin spelen ze al jaren een actieve rol in Vlaanderen. In het Klimaatakkoord van Parijs (2015) vormen bossen en bomen een belangrijk deel van de oplossing tegen de klimaatverandering. Bossen nemen

immers veel CO₂ op en kunnen op die manier de opwarming van de aarde een stuk tegengaan. Tegelijk vangen ze temperatuurstijgingen op door het bieden van schaduw en verkoeling. Nadien zijn bomen perfect geschikt als hernieuwbare energiebron. Binnen de Europese energienormen van 2020 speelt brandhout zelfs een belangrijke rol. In vele Europese landen wordt houtverbranding gepromoot om de klimaatdoelstellingen te halen. Zo kan de consument in Frankrijk een deel van de aankoop van een gecertificeerde houtkachel aftrekken van de personenbelasting. Waar Vlaanderen naartoe gaat, zal bij het verder werken aan acties binnen de Green Deal duidelijker worden.

Landbouw

11de Forum for the Future of Agriculture (FFA)

Auteur: Jurgén Tack, algemeen directeur Landelijk Vlaanderen & Aanspreekpunt Privaat Beheer – Natuur en Bos

david_plas_97073: Veel volk op het FFA 2018, © ELO

Het is een jaarlijkse gewoonte geworden. In de laatste week van maart komen experts van over de gehele wereld samen om te discussiëren over de toekomst van onze landbouw en hoe deze beter kan samen sporen met de noodzakelijke ingrepen om tot een meer duurzame wereld te komen. Dit jaar stond het Forum for the Future of Agriculture (FFA) in het teken van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zoals geformuleerd door de Verenigde Naties. Het FFA wordt georganiseerd door de European Landowners' Organization (ELO), de Europese koepelorganisatie waartoe ook Landelijk Vlaanderen behoort.

De voorzitter van het FFA, voormalig Europees Commissaris voor het Leefmilieu, Janez Potocnik, opende het congres met een dringende oproep om niet langer passief toe te kijken, maar om meteen te beginnen om onze landbouwbedrijven te verduurzamen.

"We must all become leaders"

Janez Potocnik, FFA-voorzitter

Hij vroeg aan de aanwezigen dat allen de bereidheid zouden tonen om de leiding te nemen in de noodzakelijke transitie naar een duurzame landbouw. Om dat te realiseren schoof hij zes concrete voorstellen naar voor:

1. Het realiseren van de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling zoals door de Verenigde Naties vastgelegd. Elke overheid, op welk niveau ook, zou hier de nodige stappen moeten nemen.
2. Beleid, in het bijzonder het economische beleid, moet open staan voor systeemveranderingen en de systematische bijsturing ervan. Vooral het economische en ecologische beleid moeten daarbij nauwer op elkaar afgestemd worden.
3. Alle beleidsniveaus en alle belanghebbenden, van burgers tot presidenten, van het maatschappelijke middenveld tot bedrijfsleiders moeten actief participeren om de noodzakelijke gedragswijzigingen te realiseren.
4. De Europese Unie (EU) moet het voortouw nemen op wereldvlak. We hebben een enorme ervaring opgebouwd met goede

en slechte voorbeelden. Bovendien heeft de EU de mogelijkheid om heel wat middelen in te zetten om de noodzakelijke wijzigingen te realiseren.

5. We moeten niet wachten tot wanneer anderen ons de weg wijzen. Elk moet op zijn niveau de trekker worden van de noodzakelijke veranderingen.

"Change is unavoidable, and as humans we are supposed to be intelligent. It is high time we prove it"

Janez Potocnik, FFA-voorzitter

Speciale gast van dienst dit jaar was koningin Noor Al Hussein van Jordanië. Zij erkende dat we in de laatste decennia reeds een enorme vooruitgang hebben geboekt om miljarden mensen een betere toekomst te

Janez Potocnik, FFA-voorzitter, © ELO

Koningin Noor Al Hussein van Jordanië, © ELO

Massimo Bottura, Food for Soul, © ELO

Professor Louise O. Fresco, © ELO

Zij tonen de weg!

Elk jaar krijgen enkele landbouwers, die op een innovatieve wijze hun bedrijf ontwikkelen, de kans om hun succesverhaal toe te komen lichten op het FFA.

Circulaire economie op het landbouwbedrijf

Markus Eerola, een Finse landbouwer, produceert voedsel en energie door afvalproducten van de boerderij te gebruiken. Hij spreekt zelf van 'agroecologische symbiose'. Zijn bio-landbouwbedrijf innoveert voortdurend om een voorsprong te behouden ten opzichte van de vele concurrenten. Hij vindt het evenwel ook heel belangrijk om de resultaten van zijn inspanningen met andere te delen. Want pas wanneer we met zijn allen een meer duurzame weg inslaan zullen we in staat zijn om onze landbouw duurzamer en meer ecologisch vriendelijk te maken.

Vele kleintjes samen

Dik Kruijthoff is een Nederlandse landbouwer binnen het coöperatieve landbouwbedrijf Novifarm. Novifarm beheert het land van een vijftal boerderijen die samen 800 ha bebouwen. Op deze schaal kunnen landbouwbedrijven en winstgevend zijn en investeren in innovatieve oplossingen. Zo kunnen ze instappen in precisielandbouw, gebruik makend van sensoren en drones. Dergelijke technologie kan een enorme bijdrage leveren aan de duurzaamheid van landbouwproductie. Maar voor veel kleine landbouwbedrijven is deze technologie simpelweg te duur. Hij begrijpt dat het voor bestaande landbouwbedrijven een grote stap is om tot een groter gemeenschappelijk landbouwbedrijf toe te treden. De schaalvoordelen zijn evenwel enorm. De capaciteit die op deze wijze vrijkomt kan dan ingezet worden om het landbouwbedrijf duurzamer te maken. Een duurzaam landbouwbedrijf is immers in staat om zijn bodem optimaal te beheren. En een optimale bodem is dan weer de veriste om voedsel te produceren met de hoogst mogelijke kwaliteit.

Data, data en nog eens data

Morten Rossé, die heel erg actief is in Afrika, benadrukte het belang van nieuwe technologieën die heel erg gericht zijn op datastromen. In Afrika moet speciaal aandacht besteed worden om dergelijke landbouw betaalbaar te houden zodat landbouwers er zo maximaal mogelijk gebruik kunnen van maken. Hij voorspelt dat door de specialisatie die nodig is bij deze nieuwe data gedreven technologieën nieuwe landbouwbedrijven zullen ontstaan die een deel van het productieproces op zich kunnen nemen. Zo bestaat de kans dat toekomstige landbouw en bosbouwbedrijven niet langer de grond in eigendom hebben waarop ze hun gewas verbouwen. Bedrijfsbeslissingen zullen dan genomen worden op basis van data en cijfers aangeleverd door weer andere bedrijven. We krijgen op deze wijze sterk gespecialiseerde landbouwbedrijven die elkaar aanvullen. Voor de landbouwer die alles doet en onder controle wil hebben zal er dan geen plaats meer zijn.

Session 3 discussion on the future for EU farming © ELO

geven: een daling in extreme armoede, een daling van de kindersterfte, een toename van de gelletterheid en een groeiend aantal vrouwen die de kans krijgen een active rol te spelen in de arbeidsmarkt. De koningin legde de nadruk op het enorme belang van landbouw en milieubescherming bij het realiseren van een betere wereld inclusief de duurzame economie, menselijk welzijn, vrede en veiligheid. Koningin Noor had een specifieke boodschap voor de private sector. Ze vroeg om de nodige stappen te nemen opdat landbouwers over de gehele wereld toegang zouden krijgen tot gewassen met een hoge opbrengst, betere distributiesystemen en een betere toegang tot kennis en onderwijs.

"Het is duidelijk dat we van jullie allen afhankelijk zijn om de overgang te maken naar een duurzame, gezonde en vredevolle toekomst"

Koningin Noor Al Hussein van Jordanië

Dat absoluut iedereen een rol kan en moet spelen werd wel heel duidelijk gemaakt door Massimo Bottura. Massimo Bottura is de Italiaanse chef kok van de Osteria Franciscana en oprichter van 'Food for Soul'. Hij vroeg de aanwezigen om de wijze waarop we denken over voedselafval bij te sturen. Daarvoor is er nood aan een betere kennis over de mogelijke verwerking van overtollig voedsel.

"Praat tegen de ingrediënten, stel hun de juiste vragen"

Massimo Bottura, Food for Soul

Hij zette zijn eerste project op in de rand van de wereldtentoonstelling in Milaan in 2015. Hij verzamelde elke dag het voedselafval afkomstig van de wereldtentoonstelling en maakte er gebruik van om te koken voor de inwoners van de verarmde buurten in Milaan. Tijdens de zes maanden van de wereldtentoonstelling slaagde hij erin om 15 ton voedselafval te verwerken tot 10.000 maaltijden. Hij kon daarbij rekenen op de ondersteuning van 65 van de beste Italiaanse chefs. Op basis van dit succesverhaal werd het project 'Food for Soul' opgezet. Met dit project wou hij zowel een halt toeroepen aan voedselverspilling als inwoners van achtergestelde buurten opnieuw met elkaar in contact brengen. Intussen heeft het project soepkeukens in Rio de Janeiro, Londen, Modena, Bologna en recentelijk in de la Madeleine kerk in Parijs. Intussen wordt de opening van een soepkeuken in Mexico voorbereid.

"We kunnen allemaal een rol spelen en het verschil maken".

Massimo Bottura, Food for Soul

Wie heel wat indruk maakte op het aanwezige publiek was Professor Louise O. Fresco, een expert op het vlak van landbouw en duurzaamheid. Ze behoort tot de 30 meest invloedrijke inwoners van Nederland en is auteur van verschillende boeken. Ze gaf op een zeer gepassioneerde wijze haar visie op het toenemende ongemak van Europese burgers met wetenschap en technologie en de dringende noodzaak om deze trend te keren omdat enkel op deze wijze het duurzame gebruik van onze landbouwsystemen door iedereen gedragen kan worden. Tijdens haar voordracht stelde Professor Fresco zich de vraag hoe we een wereldwijd landbouw- en voedingssysteem kunnen ontwikkelen dat de uitdagingen op het vlak van duurzaamheid in de 21ste eeuw kan beantwoorden. Zij meent dat de oplossing moet gevonden worden in een internationaal verdrag rond voeding en landbouw. De duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties moeten daarbij als basis worden gebruikt. Het zou dan gebruikt kunnen worden als de basis voor een gedegen wetgeving, voor het herwinnen van het vertrouwen van de consument en het zou een enorme stimulans zijn voor politici die de wil hebben om verandering te brengen aan het huidige systeem. Hoe dat verdrag er moet uitzien laat Professor Fresco in het midden. Wel gelooft ze stellig dat een dergelijke internationale overeenkomst een noodzaak is om tot internationale afspraken te komen rond landbouw en voedselproductie. En hier kan Europa een leidende rol spelen.

Water

Peilgestuurde drainage: van landbouw tot waterbouw

De aanleg van drainage gaat gepaard met de inzet van impressionante machines.

Auteurs: Steve Meuris, projectcoördinator, Agrobeheercentrum Eco² & Frank Elsen, senior onderzoeker, Bodemkundige Dienst van België

Water is een kostbaar goed, niet in het minst voor de landbouw. Toch kan water ook voor landbouwers voor overlast zorgen, wanneer percelen door overvloedige regenval dreigen te overstromen en het terrein ontoegankelijk maken. Via peilgestuurde drainage hebben landbouwers meer controle om het waterpeil op hun terreinen duurzaam te beheren. Het agrobeheercentrum Eco² begeleidt hen bij de aanleg van deze relatief nieuwe techniek om tot maximale resultaten te komen.

Drainage, een noodzakelijk kwaad?

Land- en tuinbouwers zijn sterk afhankelijk van een goed waterbeheer. Om goede productieresultaten te halen dienen percelen voldoende bewerkbaar te zijn en vraagt het peilbeheer en onderhoud van waterlopen voortdurende aandacht. Dat heeft op heel wat locaties geleid tot de aanleg van drainagesystemen om voldoende water te kunnen afvoeren. Drainage is op heel wat plaatsen dan ook een *conditio sine qua non* om aan landbouw te doen. Anderzijds heeft deze aanleg van drainage geleid tot heel wat problemen die zowel het landbouwgebied zelf als de omliggende zones treffen. Een conventioneel drainagesysteem is er immers op voorzien (overtollig) water zo snel mogelijk weg te leiden uit het gebied. Tijdens piekdebieten leidt dit echter stroomafwaarts tot wateroverlast, niet zelden opnieuw in landbouwgebied. Omgekeerd treden ook verdrogingsgerelateerde effecten op. Groengebieden in de omgeving van landbouwterreinen die gedraineerd worden, krijgen immers evenzeer te maken met een dalende waterstand, terwijl vaak net daar

water gewenst is. Heel wat planten- en diersoorten teren immers op een natte watertafel. Als die verdwijnt, verdwijnt de soortenrijkdom mee. Op hun beurt dienen landbouwers niet zelden dezelfde percelen die ze noodgedwongen hebben gedraineerd opnieuw te beregenen in het droge seizoen om hun gewassen van voldoende vocht te voorzien. Zowel 's zomers als 's winters wordt er immers water afgevoerd tot op het niveau van de diepte van de drainagebuisen. Net daar ligt een zeer groot onbenut potentieel om veel meer water te kunnen vasthouden dan vandaag gebeurt. Door het omvormen van klassieke drainagesystemen naar een systeem van peilgestuurde drainage kunnen er regionaal betekenisvolle positieve effecten op de grondwaterpeilen worden gerealiseerd.

Peilgestuurde drainage: een slimme maar eenvoudige techniek

Het concept van peilgestuurde drainage is niet nieuw, maar bestaat al sinds de jaren 50 van de vorige eeuw. Zo wordt de methodiek al decennialang toegepast in

de bollenteelt langs de Nederlandse kust. Doorheen de jaren werden verschillende systemen bedacht en in gebruik genomen. Het hier besproken systeem kwam overgewaaid vanuit de Verenigde Staten en werd vanaf de tweede helft van de jaren 00 op punt gesteld en uitgetest, voornamelijk in zuidelijk Nederland. Daar bleek het een dermate groot succes dat het vanaf dit jaar zelfs verplicht werd in Waterschap Limburg: drainage kan enkel nog wanneer het peilgestuurd gebeurt. Maar hoe werkt het nu? Het systeem van peilgestuurde drainage is in wezen relatief eenvoudig. Net als een klassieke drainage bestaat het uit drainbuisen die onder de grond liggen. Deze buizen liggen soms dieper dan bij traditionele drainage, al wordt in de praktijk vaak geopteerd voor een vergelijkbare diepte van 80-90 cm onder het maaiveld. Belangrijker is echter dat de drains niet rechtstreeks uitmonden in een naburige sloot, zoals dit wel het geval is bij het traditionele systeem, maar uitkomen in een verzameldrain (zie figuur hieronder). De verzameldrain is simpelweg een 'hoofdbuis' aan de rand van het perceel waarop alle drains zijn aangesloten. Het water dat zo samenkomt in de verzameldrain loopt ►

Aanleg van een peilput

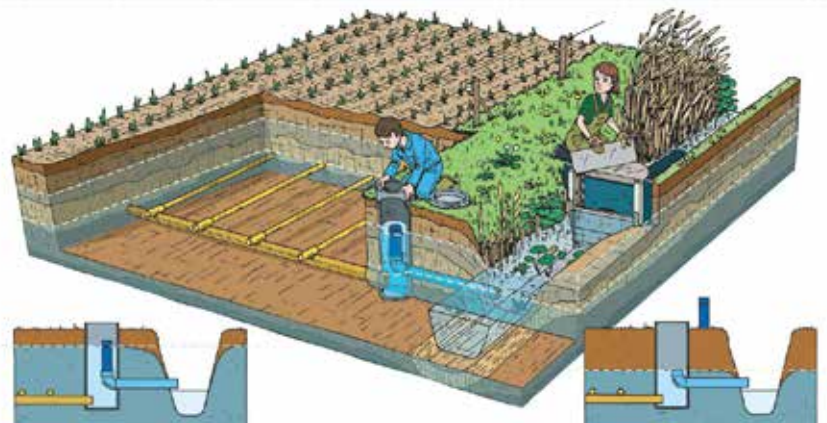
tenslotte naar een speciaal voorziene verzamelput (ook wel 'regelput' of 'niveauput' genoemd), waar de eigenlijke peilregeling plaatsvindt. Dit gebeurt met behulp van een regelbuis, veelal niet meer dan een doodgewone PVC-buis die op de gewenste peilhoogte (meestal 30 – 40 cm onder het maaiveld) voorzien is van een doorlaatopening. Zolang de regelbuis gemonteerd is, zal het waterpeil tot op dit gewenste niveau blijven. Wanneer de percelen echter toegankelijk dienen te zijn voor bewerking kan de landbouwer door het eenvoudig verwijderen van de regelbuis het peil doen zakken tot op het oorspronkelijke drainageniveau. Of nog: enkel op het moment dat de landbouwer met zijn machines op het veld moet zijn, wordt er gedraineerd tot op het klassieke niveau. Buiten de zaai- en oogstperiode blijft het water echter een pak hoger staan.

Pro's en con's van het peilgestuurd draineren

Kort samengevat vormt peilgestuurde drainage dus een manier voor de landbouwer om langer water vast te houden op zijn terrein. Dat brengt een heel aantal voordelen met zich mee. Vooreerst leidt de hogere waterstand tot hogere gewasopbrengsten. De teelt kan immers meer water opnemen tijdens de drogere periodes, simpelweg omdat er meer water beschikbaar blijft op het perceel. Aansluitend dient er minder beregend te worden in de zomerperiode, wat een besparing betekent van zowel materiaal als arbeidstijd. Afhankelijk van de terreineigenschappen verdwijnt bovendien de nood aan bepaalde afvoersloten, die al dan niet kunnen gedempt worden. Enerzijds

bezuinigd dit in (sloot)onderhoud, anderzijds brengt dit grotere en meer aaneengesloten bewerkbare oppervlaktes met zich mee. Een bijkomend voordeel ten aanzien van gewone drainage is het feit dat bij peilgestuurde drainage de afvoerbuizen nagenoeg continu onder water liggen. Dat maakt dat oxidatie en dus verstopping van de buizen minder snel zal optreden. Er zal dus doorgaans minder snel nood zijn aan een nieuwe onderhoudsbeurt. En daar eindigt het niet bij.

Samengestelde peilgestuurde drainage

Situatie tijdens het jaar

Situatie tijdens de oogstperiode of tijdens veldwerkzaamheden

Naast voordelen voor de landbouwer brengt peilgestuurde drainage ook maatschappelijke baten met zich mee. Door het feit dat meer water ter plekke kan worden vastgehouden draagt het terrein bij aan het waterbergend vermogen van de regio. Dit leidt tot minder overstromingen bij extreme neerslag, wat een opluchting betekent in heel wat woon- en landbouwgebieden, zeker met het oog op de huidige klimaatveranderingen.

Ook brengen de dalende piekafvoeren een minder zware belasting voor het ganse achterliggende stelsel van beken en rivieren met zich mee. Een volgend maatschappelijk voordeel uit zich vooral tijdens de drogere periodes, waar peilgestuurde drainages de landbouw 'groener kleurt'. Immers, doordat het water ter plekke wordt vastgehouden treedt er minder verdroging op. Zoals hoger reeds gesteld hebben klassieke drainage-systemen veelal nadelige verdrogingseffecten op het omliggende landschap, waar niet zelden waardevolle natuur is gehuisvest. Peilgestuurde drainage weet deze nefaste invloed grotendeels te temperen en is dus veel minder belastend voor het milieu en de biodiversiteit. Verder claimen sommige experts dat peilgestuurde drainage tot minder uitspoeling van nutriënten zoals stikstof en fosfor leidt, wat het gebruik van kunstmest en de vervuiling van oppervlaktewater doet afnemen. Om hieromtrent sluitend bewijs te leveren, zal nog meer onderzoek nodig zijn, maar ook dit vormt een veelbelovende bijkomende troef. Tenslotte heeft peilgestuurde drainage de mooie eigenschap dat de landbouwer of terreineigenaar zelf het voortouw kan nemen in het hele proces en te allen tijde de controle houdt over de waterstand op zijn perceel. Niets dan voordelen dus? Het systeem

vormt wel degelijk een breed toepasbaar instrument, maar zoals altijd zijn ook hier grenzen aan de inzetbaarheid ervan. Wanneer het terrein echt te nat is, staat ook het peilgestuurde drainagesysteem integraal onder water. Analoog valt er bij te droge gronden weinig peil te regelen, gezien de watertafel ver onder de drainagebuizen ligt. Het is echter duidelijk dat dit eveneens het geval is bij klassieke drainage en dat op

Aanleg van de ondergrondse afvoerbuizen

dergelijke gronden in de regel sowieso al minder landbouw zal worden aangetroffen. Rest dan nog de kostprijs. Peilgestuurde drainage is wel degelijk duurder dan klassieke drainage. Eigenaars moeten rekenen op een meerkost van zo'n 600-900 €/ha, al is dit steeds afhankelijk van de concrete situatie op het terrein. Bovendien is het onderhoud ook complexer dan bij een conventioneel systeem. Hoewel onderhoud minder frequent nodig zal zijn (doordat de buizen minder worden blootgesteld aan oxidatie), zal onderhoud – eens het nodig blijkt – doorgaans meer tijdrovend zijn. De afvoerbuizen kunnen immers niet zomaar vanuit een opening in de slootrand worden proper gespoten maar zijn enkel via de verzamelbuis bereikbaar. Hiervoor is toch wel enige expertise vereist. Toch dient de meerkost steeds te worden bekeken ten opzichte van de meeropbrengst. Door de grondwaterpeilverhoging wordt al snel zo'n 30% meer water vastgehouden. Studies van de bodemkundige dienst wijzen uit dat dit wordt vertaald in een jaarlijkse meeropbrengst ter waarde van 100 €/ha voor maïs, 150 €/ha voor gras en zelfs 360 €/ha voor aardappelen. Een grondig aangelegd peilgestuurd drainagesysteem gaat al gauw 20-30 jaar mee. Over die periode bekeken verdient het systeem zichzelf dus meer dan terug. Bottom line is dat peilgestuurde drainage zonder twijfel heel wat voordelen met zich

meebrengt. Zoals elk landbouwsysteem dient de aanleg ervan te worden bekeken in het licht van de concrete terreineigenschappen en teeltdoelstellingen. Dat gezegd zijnde lijkt de opmars van deze techniek onomkeerbaar binnen een steeds duurzamer wordend landbouwbeleidskader.

Tijd voor actie

De bovenstaande voordelen indachtig en voortbouwend op de ervaring van onze noorderburen werkte het Agrobeheercentrum Eco² samen met de Bodemkundige Dienst van België enkele concrete projecten uit om het concept van peilgestuurde drainage ook in ons land zijn intrede te doen maken. De uitgelezen regio daarvoor betreft Noord-Limburg, waar heel wat zandige percelen in kwelgebied voorkomen en waar duurzame drainage een echte meerwaarde kan vormen. Op die manier konden de voorbije jaren heel wat landbouwers uit de gemeenten Neerpelt, Kinrooi, Hamont-Achel, Peer en Bocholt ervaring opdoen met het systeem van peilgestuurde drainage, waarbij reeds 30 ha bouwland van dergelijke drainage werd voorzien. Ook omtrent de omvorming van klassieke drainage naar peilgestuurde drainage worden momenteel inspanningen verricht binnen het lopende LEADER-project 'Drainage Plus'. De doelstellingen van de projecten zijn tweeledig.

Eenzijds willen de projectuitvoerders aan de hand van concrete terreinrealisaties het concept van peilgestuurde drainage met al zijn voordelen meer bekendheid geven. Anderzijds worden er concrete percelen gemonitord en worden de effecten van het systeem zorgvuldig in kaart gebracht. Enkel op die manier kan onze kennis van het systeem via duidelijke resultaten worden vergroot. Dat gezegd zijnde hangen deze resultaten ook nauw samen met de goede opvolging van het aangelegde drainagesysteem. Landbouwers verenigen zich daarom steeds meer in agrobeheergroepen. Dergelijke samenwerkingsverbanden bestaan uit lokale landbouwers die jaarlijks samenkomen om het beheer en onderhoud van hun maatregelen te bespreken en hun kennis met elkaar te delen. Dat is nog steeds de beste manier om een correct waterbeheer op het terrein te garanderen: via de grondgebruikers zelf. Of hoe landbouwers meer en meer waterbouwers worden... Bekijk hoe peilgestuurde drainage precies werkt via www.agrobeheercentrum.be/

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling
Europa investeert
in zijn platteland

GRUP's

Op 25 mei 2018 besliste de Vlaamse Regering tot definitieve vaststelling van het GRUP 'Moervaartvallei fase 1'. Het plangebied is gelegen in de steden Gent en Lokeren en de gemeenten Moerbeke, Lochristi en Wachtebeke en omvat het westelijk deel van de Moervaartvallei tussen Gent en de grens met Stekene en Sint-Niklaas. Daarbij wordt ook het landinrichtingsproject 'Moervaartvallei' ingesteld, met een voorziene subsidie van € 6,41 miljoen.

Op 5 april besliste de Vlaamse Regering tot definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) 'Vallei van de Nederaalbeek'.

Europees verbod neonicotinoïden

Het gaat om een verbod op het gebruik in open lucht van 3 nicotenoïden: clothianidine, imidaclopride en thiamethoxam. Het verbod is gebaseerd op een EFSA-onderzoek (European Food Safety Authority) waaruit blijkt dat de stoffen in open lucht schadelijk kunnen zijn voor honingbijen, hommels of wilde bijen en dat er onvoldoende informatie is om deze risico's uit te sluiten. Het gebruik in serres blijft toegelaten en lidstaten kunnen een uitzondering vragen. België onthield zich tijdens de stemming. Natuurorganisaties zijn blij met de uitspraak. Landbouworganisaties zijn niet blij omdat geen rekening wordt gehouden met alternatieven voor specifieke teelten zoals bieten en cichorei. Alternatieven zouden ironisch genoeg nog schadelijker zijn voor milieu en biodiversiteit.

Bron: VILT

Ziekte van Newcastle bij Luikse kippen

Na een recent geval in Tsjechië is ook in ons land op 26 april een geval van de ziekte van Newcastle (of pseudovogelpest) vastgesteld, meer bepaald bij sierkippen van een hobbyhouder uit Herstal. Het gaat om een aangifteplichtige ziekte waarbij de gemeente van Herstal alle vereiste maatregelen trof: een beschermingsgebied van 500 m. afbakenen, een verbod op verzamelingen in het gebied instellen, de vaccinatie van alle pluimvee en duiven verplichten binnen dit gebied, ... Deze maatregelen blijven geldig gedurende 21 dagen. Het virus komt tot uiting bij vogels door ademhalingsproblemen, spijsverteringsstoornis, verminderde eetlust, sufheid en verminderde leg. Het is erg besmettelijk voor vogels, maar niet voor mensen. Er is dus geen gevaar voor consumptie.

Bronnen: VILT, FAVV

Rusland breidt akkerbouwareaal fors uit

Dit jaar alleen al komt er in Rusland 200.000 ha akker bij. Rusland telt daarmee intussen 80 miljoen ha landbouwgrond, wat nog geen 5% van de totale Russische oppervlakte is. De lage waarde van de roebel, lage grondprijs, lage brandstofprijs enz. maken de export van Russische grondstoffen interessant. Russische banken investeren dan ook fel in landbouwleningen, maar ook het ministerie van Landbouw investeert in het verbeteren van landbouw.

Bron: Belga

Landinrichtingsproject Water-Land-Schap

Minister Joke Schauvliege maakt € 5 miljoen vrij voor Water-Land-Schap. Het doel van het programma Water-Land-Schap is om problemen met water in landelijke gebieden op te lossen, in nauwe samenwerking met de gebruikers van het gebied. Het programma beoogt een sterkere landbouw, een duurzame watervoorraad, een goede waterkwaliteit, een opvang van teveel aan water zowel in bebouwde omgeving als in natuurlijke systemen en een sterker landschap in het gebied. Het programma wil daarbij rekening houden met de extra stress die de klimaatverandering op het watersysteem zal zetten. Uit 40 inzendingen werden 14 initiatieven uit de 5 provincies geselecteerd.

Meer info: www.vlm.be/nl/projecten/vlm-projecten/waterlandschap/14voorstellenWLS

Wil u als betrokken eigenaar nauwer betrokken worden met het project in uw regio, geef ons een seintje.

Bron: VLM

Glyfosaat

Na het verbod op gebruik voor particulieren, stelt Federaal minister Ducarme, onder wiens bevoegdheid de verkoop ligt, nu ook een besluit voor om het verbod op verkoop aan particulieren deze zomer nog te verbieden. Daarmee gaat België verder dan Europa, die de vergunning voor glyfosaat met 5 jaar verlengde.

Nieuw meldpunt schade aan runderen door zwerfvuil

Een recente bevraging bij rundveehouders wees uit dat elk jaar ongeveer 6.000 koeien ziek worden doordat ze scherp zwerfvuil binnenkrijgen, zoals blikjes. Door 'scherpins' kunnen dieren inwendige kwetsuren oplopen of zelfs sterven. Niet alleen veroorzaakt dit bijzonder veel dierenleed, de economische schade voor rundveehouders is ook aanzienlijk.

Hebt u als rundveehouder dieren die door zwerfvuil ziek of overleden zijn, dan kunt u dit via dit formulier melden. De cijfers worden doorgegeven aan de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM).

Merk op: de melding geeft geen recht op een financiële compensatie van de Vlaamse overheid.

<https://lv.vlaanderen.be/nl/dier/runderen/meldpunt-scherp-ins-bij-runderen>

Bron: Departement Landbouw & Visserij

Vloeiweiden binnenkort immateriaal cultureel erfgoed?

De vloeiweiden van Lommel-Kolonie zijn een restant van de inspanningen die de Belgische Staat halverwege de 19e eeuw deed om van schrale Kempense heide vruchtbare landbouwgrond te maken. Mislukte oogsten en erbarmelijke levensomstandigheden in het overbevolkte West- en Oost-Vlaanderen, waren de directe drijfveer voor de regering om over te gaan tot grootschalige irrigatieprojecten in de Kempen. Dankzij een ingenieus bevoeiingssysteem werden de arme zandgronden omgevormd tot vruchtbare hooilanden. Vandaag houden vrijwilligers van Natuurpunt de vloeiweiden in stand omdat ze naast een stukje landbouwgeschiedenis ook een zeldzame plantenrijkdom te bieden hebben. De Watering van Lommel-Kolonie is sinds 2003 als cultuurhistorisch landschap opgenomen op de Inventaris onroerend erfgoed. Een internationale werkgroep bekijkt of de vloeiweiden ook erkend kunnen worden als immaterieel cultureel erfgoed, zoals eerder al gebeurde voor bier brouwen, trekpaarden en witloof telen.

Bronnen: VILT, Inventaris Onroerend Erfgoed

Opduiken niet officiële kaarten voet- en buurtwegen

Trage wegen vzw neemt eigen initiatief om zogenaamde werkkaarten voor trage wegen op te maken. In die werkkaarten willen ze alle trage wegen in kaart brengen. Het is niet duidelijk wat men bedoelt met alle, ook de afgeschafte...? In Antwerpen hebben ze zo'n kaart af. Deze kaarten zijn weliswaar niet officieel. Wij betreuren dat wij als sector der private eigenaars, op wiens gronden deze erfdiensbaarheden al dan niet lopen, niet eens gecontacteerd worden. Het is immer de eigenaar en eventueel de beheerder van de grond die de lasten draagt.

Oproep restauratie- en onderhoudsprojecten voor erfgoed 2018

Auteur: Léon Lock, secretaris-generaal, Onroerend Cultureel Erfgoed vzw

van het Fonds Vrienden van het Onroerend Cultureel Erfgoed (OCE), in 2012 opgericht binnen de Koning Boudewijnstichting, als steun aan eigenaren van erfgoed.

Volgende deadline om een dossier in te dienen:
11 september 2018 om middernacht

Het Fonds OCE heeft tot doel het bevorderen, het aanmoedigen en het bijdragen tot behoud, onderhoud, instandhouding, restauratie en ontsluiting van monumenten en landschappen, groot en klein, in heel België, met speciale aandacht voor erfgoed dat door de bevoegde overheid beschermd wordt en dat voor publiek toegankelijk is.

Als zodanig is het Fonds met name een hulpfonds voor onderhouds- en restauratiewerken van erfgoed toebehorend aan privé-eigenaren (particulieren of morele personen), zonder publiek eigendom (zoals kerken) uit te sluiten. Dit Fonds wordt onder andere bevoorrad door giften die aftrekbaar zijn van de inkomstenbelasting (van particulieren en bedrijven). Binnen een systeem van onderlinge bijstand ('mutualisatie') wordt elk jaar een serie beschermde of beschermbare erfgoederen een bedrag ter beschikking gesteld voor financiële hulp en praktische bijstand bij onderhouds- en restauratiewerken, op basis van de giften die in dit gemeenschappelijke fonds gestort werden.

Zij verricht dit in samenwerking met de vzw Onroerend Cultureel Erfgoed.

Steun

Deze actie gaat terug naar 1977, toen de vzw Onroerend Cultureel Erfgoed op initiatief van het ministerie van Financiën gesticht werd om bij afwezigheid van Belgische wettelijke bepalingen, toch onderhoud van geklasseerde gebouwen en parken te stimuleren. Vanaf 2012 is deze actie ondergebracht bij de Koning Boudewijnstichting om haar meer daadkracht en efficiëntie te verlenen, alsook synergiën te stimuleren tussen de vereniging en de stichting.

Sinds 1977 werden er ook subsidie-systemen gecreëerd om deze leemte te vullen. Het is welbekend dat onderhoud en restauratie van een geklasseerd goed uitdrukkelijk duurder zijn, met name door de kwaliteitseisen van de regionale administraties van monumenten en landschappen en de koninklijke commissies voor monumenten en landschappen, maar ook door de zware administratieve lasten ten gevolge van de complexe en langzame procedures die geklasseerd erfgoed vereisen. De hulp van de overheden aan de privé-eigenaren

Ter Kameren Abdij, , 13e-18e eeuw, Brussel (foto Wikipedia)

Duras © Ghislain de Liedekerke

Hôtel de la Roche, 1750, Mons © Léon Lock

van geklasseerd erfgoed (in de vorm van subsidies en fiscale aftrekbaarheid) is in grote mate bedoeld als compensatie van de verplichting geklasseerd erfgoed volgens normen, die de prijs opdrijven, te onderhouden en te restaureren, alsook van de kosten gekoppeld aan het toegankelijk maken voor het publiek.

Beschermd erfgoed

De actie van het Fonds is hoofdzakelijk gericht op beschermd erfgoed dat toegankelijk is voor publiek, dat per definitie een van de zuilen van onze cultuur vormt en daarom wordt zij door de bevoegde overheid beschermd. Het gaat dus om een actie voor het algemeen nut. De bijstand die gedurende meer dan 40 jaar gegeven werd, betreft ook een pleade van verschillende types van beschermd erfgoed: stadshuizen, plattelandshuizen, boerderijen, kastelen, molens, orangerieën, tuinpaviljoenen, abdijen, kerken, kapellen, parken, tuinen en landschappen. Daarbij moet worden opgemerkt dat, om aanvaard te worden als voor publiek toegankelijk, het exterieur van een beschermd gebouw in België alleen maar zichtbaar moet zijn vanaf het publieke terrein, zonder feitelijke toegang. Als het gaat om een geklasseerd interieur kan daarentegen een toegankelijkheidscontract afgesloten worden met het gewest waarin het pand zich bevindt, bv. gedurende de open monumentendagen.

Fiscale aftrekbaarheid

De invloed van fiscale stimuli voor het erfgoed blijft in België beperkt, gezien fiscale aftrek zeer laag geplafonneerd wordt (respectievelijk 10% van het belastbaar inkomen voor particulieren en 5% voor bedrijven). Het gaat dus altijd om kleine bedragen, in de orde van enkele duizenden euro's per gift, maar met de jaren is er toch ruim € 5 miljoen in Belgisch erfgoed geïnvesteerd. Deze kleine jaarlijkse bedragen maken niettemin tussenkomst voor een duurzaam behoud van het erfgoed mogelijk en het

merendeel van de schenkers zijn elk jaar weer van de partij, waardoor een continuïteit van aanpak en tussenkomst gegarandeerd wordt en waarvan het erfgoed voordeel trekt. Dit vermijdt tekort aan onderhoud en dus verval, wat dan weer tot grote restauratiewerken zou leiden, waarvan de kosten het tienvoudige zijn van regelmatig onderhoud.

Het Fonds nodigt beheerders en vrienden van erfgoed hun restauratie- en/of onderhoudsprojecten op te sturen vóór 11 september 2018.

Het formulier is online ter beschikking op de website van de **Koning Boudewijnstichting**, stichting van openbaar nut, Brederodestraat 21, B-1000 Brussel, +32.2.5111840, www.kbs-frb.be, info@kbs-frb.be.

Voor verdere informatie kunt u zich wenden tot **Onroerend Cultureel Erfgoed vzw**, Trierstraat 67, B-1040 Brussel, Tel +32.2.2343000, info@cultural-heritage.be.

OP ZOEK NAAR
EEN KLARE EN BEGRIJPBARE FORMULE
VAN LANDBOUW OP UW GROND?

AGRILAND, UW BESTE PARTNER!

WWW.AGRILAND.BE · E-MAIL: SUPPORT@AGRILAND.BE · TEL.: 010 232 900

CAZIMIR ADVOCATEN

CAZIMIR is ons eigenzinnig en geïntegreerd team van gespecialiseerde advocaten dat families en ondernemers helpt met al hun juridische vragen en zorgen over hun vermogen.

info@cazimir.be - www.cazimir.be

